

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra biotechnických úprav krajiny

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Město Rožmitál pod Třemšínem v mentálních mapách
obyvatel**

Autor: Kateřina Sýkorová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Zuzana Skřivanová, Ph.D.

© 2017 ČZU v Praze

**Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta životního prostředí**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autorka práce: Kateřina Sýkorová
Studijní program: Krajinářství
Obor: Územní technická a správní služba

Vedoucí práce: Ing. Zuzana Skřivanová
Garantující pracoviště: Katedra biotechnických úprav krajiny
Jazyk práce: Čeština

Název práce: **Město Rožmitál pod Třemšínem v mentálních mapách obyvatel**

Název anglicky: **Mental maps of the city of Rožmitál pod Třemšínem**

Cíle práce: Cílem práce je vytvoření a vyhodnocení mentální mapy obyvatel města Rožmitálu pod Třemšínem.

Metodika:

1. Práce bude vypracována ve formě studie.
2. Rešeršní část bude zaměřena na teoretická východiska tvorby mentálních map, nejen u nás, ale zejména v zahraničí.
3. Obsahem praktické části bude sociologický výzkum formou náčrtu mentálních map. Výzkum bude dle potřeby doplněn dotazníkovým šetřením, příp. interview. Výzkum bude zaměřen na obyvatelé města Rožmitálu pod Třemšínem. Počet respondentů bude minimálně 20.
4. Metodika práce bude v souladu s konceptem tvorby mentálních map dle Kevina Lynche.
5. Práce bude průběžně konzultována s vedoucí.

Doporučený rozsah práce: Minimálně 30 normostran.

Klíčová slova: sociologický výzkum, percepce krajiny, Kevin Lynche, obraz města

Doporučené zdroje informací:

1. Disman M., 2006: Jak se vyrábí sociologická znalost. Univerzita Karlova v Praze, Karolinum.

2. Lynch K., Banerjee T., Southworth, M. 1995: City sense and City design – Writings and projects of Kevin Lynch. Cambridge, Mass.: MIT Press.
3. Lynch K., Popelová L., Huťa J., 2004: Obraz města. Praha, Polygon.
4. Stamps A. E., Nasar J. L., 1997: Design review and public preferences: effects of geographical location, public consensus, sensation seeking, and architectural styles. *Journal of Environmental Psychology* 17, 11 - 32.
5. Zelenka J.(ed.) a kolektiv autorů, 2008: Výzkum kognitivních a mentálních map. Hradec Králové, 2008.

Předběžný termín 2016/17 LS - FŽP
obhajoby:

Elektronicky schváleno: 1. 4. 2015

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Děkan

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci " Město Rožmitál pod Třemšínem v mentálních mapách obyvatel " jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 12. 4. 2017

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala své vedoucí Ing. Zuzaně Skřivanové Ph.D. za její ochotu a rady při psaní této práce, dále děkuji svému manželovi za trpělivost a děkuji všem zúčastněným respondentům bez kterých by tato práce nevznikla.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá tematikou kognitivních map urbánního prostředí, konkrétně vnitřních představ (obrazů) města. Cílem studie, formálně rozdělené na části rešeršní a praktickou, je získání přehledu o tvorbě a realizaci kognitivních map obyvatel Rožmitálu pod Třemšínem. Rešeršní část se v úvodní pasáži věnuje problematice tvorby kognitivních map z obecného hlediska. Následující text představuje koncept mentálních map podle Kevina Lynche, který na příkladu města Boston vymezil několik prvků (oblasti, cesty, uzly, významné prvky), jež charakterizují urbánní prostředí. Čtvrtá kapitola se zaměřuje na představení řešeného území Rožmitálu pod Třemšínem, včetně představení obrazu města autorky BP v intencích konceptu Kevina Lynche. Obsahem páté kapitoly je prezentace výsledků sociologické studie zaměřené na získání přehledu o tvorbě kognitivních map Rožmitálu pod Třemšínem na vzorku obyvatel řešeného území. Závěrečná část je vyhrazena shrnutí poznatků a diskusi.

Klíčová slova: obraz města, kognitivní mapy, koncept Kevina Lynche, sociologická studie, Rožmitál pod Třemšínem

Abstract

This thesis deals with the theme of cognitive maps of the urban environment, particularly internal images (images) cities. The aim of the study, formally divided into parts retrieval and practical, it is to acquire knowledge about the formation and implementation of cognitive maps inhabitants Rozmítal pod Třemšínem. The review part in the introductory passages dedicated to the creation of cognitive maps in general terms. The following text presents the concept of mental maps by Kevin Lynch, who uses the example of Boston identified a number of elements (areas, routes, nodes, significant elements) that characterize urban environment. The fourth chapter focuses on the performance of the area Rozmítal pod, including image showing the city the author of BP in keeping with the concept of Kevin Lynch. The content of the fifth chapter is presenting the results of a sociological study aimed at obtaining an overview of the creation of cognitive maps Rozmítal pod on a sample population in the area. The final section is reserved summary of findings and discussion.

Key words:

townscape, cognitive maps, concept Kevin Lynch, sociological studies, Rozmítal pod Třemšínem

Obsah

1	ÚVOD	11
2	CÍLE PRÁCE	13
3	LITERÁRNÍ REŠERŠE	14
3.1	Mentální mapování a mentální mapy	14
3.2	Obraz města v mentálních mapách obyvatel	15
3.3	Forma města a jeho plánování	22
3.3.1	Příklady plánování měst	23
3.4	Image města a jeho prvky	26
3.4.1	Cesty	28
3.4.2	Okraje	29
3.4.3	Oblasti	30
3.4.4	Uzly	30
3.4.5	Významné prvky	31

4	CHARAKTERISTIKA ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ – ROŽMITÁL POD TŘEMŠÍNEM	32
4.1	Základní charakteristika zkoumaného území	32
4.2	Image Rožmitálu pod Třemšínem a jeho dominanty.....	34
4.2.1	Rožmitál jako město Jana Jakuba Ryby	34
4.2.2	Společenská dimenze image.....	35
4.2.3	Dimenze fyzicky vnímatelných objektů.....	35
4.3	Obraz města pohledem autorky	36
4.3.1	Cesty.....	37
4.3.2	Okraje	37
4.3.3	Oblasti	38
4.3.4	Uzly	40
4.3.5	Významné prvky	40
5	OBRAZ MĚSTA ROŽMITÁL POD TŘEMŠÍNEM OČIMA JEHO OBYVATEL	44
5.1	Současný stav řešené problematiky	44
5.2	Metodika.....	44
5.3	Výsledky.....	48
6	SOUHRN A DISKUSE	65
7	ZÁVĚR.....	69
8	PŘEHLED LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ	71
9	SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK	75
10	PŘÍLOHY	77

1 ÚVOD

Bakalářská práce se zabývá tematikou kognitivních map urbánního prostředí, konkrétně vnitřních představ (obrazů) města.

Řešená problematika kognitivního mapování města, která se zpravidla provádí za účelem vnitřní představy sledovaného urbánního prostředí, je v obecné rovině zakotvena do teorie tvorby kognitivních (mentálních) map. Tento postup se využívá v mnoha oborech lidské činnosti, mj. i ve školství (Mareš, 2013; Lokša, Lokšová, 2003). Propagace využití kognitivních map v procesu učení je spojována především se jménem amerického autora T. Buzana (2011). V jeho koncepci slouží kognitivní mapy zejména za účelem generování, vizualizace, strukturování a generalizace nápadů.

V oblasti využití kognitivních map v urbánním prostředí se jejich účel od Buzanova pojetí odlišuje. Mentální mapy zde neslouží primárně k učení; kognitivní mapy města se vytvářejí na základě vlastní zkušenosti s daným územím, za účelem rozkrytí prostorového orientačního schématu, identifikace významných prvků lokality a jejich psychosociálních funkcí pro obyvatele daného města (Kučera, 2012, s. 3). Kognitivní mapa města je záležitost navýsost individuální a nepřenositelná. Každý jedinec si v mysli vytváří svůj vlastní obraz, a to na základě své vlastní, osobní zkušenosti, vlastního procesu poznávání (Siwek 2011), jehož součástí je i psychosociální a emoční význam různých míst či objektů města pro daného jedince. Sulters (2015) v této souvislosti uvádí, že žádné dvě kognitivní mapy nejsou identické, neboť mentální mapa místa je jedinečný produkt osobní a selektivní mentální reprezentace představované reality.

Výzkum zaměřený na proces kognitivního mapování urbánního prostředí není v České republice příliš rozšířený. Stěžejní publikací v českém jazyce představuje práce Zelenky se spolupracovníky (2008), která kromě teoretického a metodického zakotvení problematiky kognitivních map určitého místa prezentuje výsledky výzkumných šetření provedených na Univerzitě Hradec Králové. Projekt zaměřený na tvorbu mentálních map byl proveden v Ústí nad Orlicí (Perla Ústí nad Orlicí ©2012).

Výzkum procesu tvorby kognitivních map lze provádět podle různých kritérií, např. ve vztahu kognitivního mapování a různých charakteristik osobnosti nebo kognitivní mapování pro různé specifické situace (např. tvorba kognitivní mapy při cestování, kognitivní místa a trasy ad.) Jednou z variant je výzkum kognitivních map domova (Zelenka a kol., 2008, s. 59), čili zpravidla místa, kde je daný jedinec rezidentem nebo v něm v minulosti dlouhodobě

pobýval. Tento přístup byl zvolen i pro praktickou část této bakalářské práce; současně je studie - orientovaná na výzkum kognitivních map rezidentů Rožmitálu pod Třemšínem (či jedinců, kteří v tomto městě dlouho žili a považují ho stále za svůj domov) – zakotvena do konceptu kognitivních map podle Kevina Lynche. Tento americký teoretik environmentální urbanistické tvorby se ve svém díle zabýval především urbanistickými tématy teorie a formy města, vnímání prostředí a jeho vlivu na proces urbanistické tvorby. Jeho „opus magnum“, publikace Obraz města (The image of the city, česky 2004), v němž na příkladu města Boston vymezil prvky, jež skládají mozaiku urbánního prostředí (oblasti, cesty, uzly, významné prvky), se stala teoretickým základem pro výzkum tvorby kognitivních map města Rožmitálu pod Třemšínem, jenž je prezentován v závěrečné kapitole této bakalářské práce. Jak bylo naznačeno výše, výzkumných šetření na kognitivní mapy urbánního prostoru je v České republice poskrovnu. Za přínos této práce lze tedy považovat skutečnost, že na základě výstupů z výzkumného šetření provedeného v Rožmitálu pod Třemšínem v praktické rovině demonstruje využití konceptu Kevina Lynche.

2 CÍLE PRÁCE

Cílem bakalářské práce je získat přehled a zhodnotit proces tvorby kognitivních map v urbánním prostoru, konkrétně v prostoru malého města. Za tímto účelem bude provedeno výzkumné šetření na vzorku 20 respondentů, obyvatel Rožmitálu pod Třemšínem.

K očekávaným vlastním přínosům práce patří:

- 1) Vytvoření kognitivní mapy města Rožmitálu pod Třemšínem autorkou bakalářské práce v intencích konceptu Kevina Lynche.
- 2) Získání představy o vnitřním obrazu zkoumaného prostředí u lidí, jenž v tomto městě bydlí, rovněž podle konceptu Kevina Lynche.
- 3) Zhodnocení komparace kognitivní mapy autorky bakalářské práce s kognitivními mapami respondentů výzkumného šetření.

3 LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1 Mentální mapování a mentální mapy

Pojem mentální mapování a mentální mapy jsou převzaty z psychologie a pedagogiky a je aplikovatelný v podstatě na každou oblast lidského myšlení, včetně urbanizace a architektury, tedy na obory, jež jsou hlavním předmětem této bakalářské práce.

Myšlenkové mapování se zaměřuje na kognitivní (myšlenkové) procesy či kognitivní funkce, které člověku umožňují poznávat okolní svět. Kognitivní procesy jsou funkcí jednotlivých mozkových center. Na úrovni funkce mozku se myšlenkovými procesy zabývá kognitivní neurověda, která zjišťuje, jak mozek zpracovává informace, tj. jak poznává, pamatuje si, mluví či si něco představuje. Ve vztahu k tématu bakalářské práce je zajímavý výzkum lidské navigační neuronální sítě (zde uvést zdroj výzkumu). Dobrovolníci se před vyšetřením mozku zobrazovacími metodami učili topografii virtuálního města. Poté ve městě bezprostředně vyhledávali známá místa. V průběhu navigačního úkolu mířili vyšetřovaní lidé přímo k cíli. Přesné znalosti lokalizace vyhledávaných míst a přesné navigaci k těmto místům odpovídala aktivace pravé spánkové oblasti mozku (pravého hippocampu) (Koukolík, 2000, s. 48-49). Ke vztahu mozkové aktivity a myšlenkového mapování je vhodné uvést slova jednoho z velkých propagátorů tohoto přístupu, T. Buzana, který uvádí, že „*tvorba myšlenkových map zapojuje celý mozek a aktivuje synergické myšlení, které napodobuje chování nervových buněk hledajících v mozku všemi směry nová spojení*“ (Buzan, Griffiths, 2011, s. 14).

Kognitivní funkce tedy zahrnují paměť, pozornost, řečové funkce, rychlost myšlení či schopnost pochopení informací. V širším vymezení se k myšlenkovým funkcím přiřazuje schopnost posuzování a řešení problémů, plánování, organizování, ale rovněž představivost, fantazie či tvořivost (kreativita). Jinými slovy, kognitivní operace zahrnují schopnost jasně a správně vnímat realitu, objevovat nové věci a plánovat činnost. „*Výsledkem těchto duševních činností je schopnost rozpoznávat vztahy mezi představami, obrazy, symboly či schematickými jednotkami a z takto rozpoznávaných vztahů odvozovat závěry pro praxi, plánování a přetváření činností*“ (Maňák, 1998, s. 75). Souhrnně se tyto kognitivní procesy označují pojmem inteligence, jakožto „*komplexu relativně nezávislých faktorů mentálního výkonu*“ (Nakonečný, 1995, s. 100).

S kognitivními funkcemi a procesy úzce souvisí poznávání a učení. Existují různé druhy učení. Jedním z přístupů, jak něco poznat, tj. jak se něco naučit a zapamatovat, je právě myšlenkové mapování.

Za tvůrce metody myšlenkových map je považován výše zmíněný T. Buzan. Myšlenkové neboli mentální mapy kombinují klíčová slova a hlavní myšlenky s obrázky, různými prostorovými schémata, barvami, velikostí nebo tvarem písma atd. Jednoduché i složitější myšlenkové mapy představují obrazce znázorňující související slova, nápady, úkoly, nebo jiné náměty, které se paprskovitě nebo schematicky uspořádané rozbíhají kolem centrálního námětu. Mentální mapy jsou obecně využívány za účelem generování, vizualizace, strukturování a generalizace nápadů (Buzan, 2011).

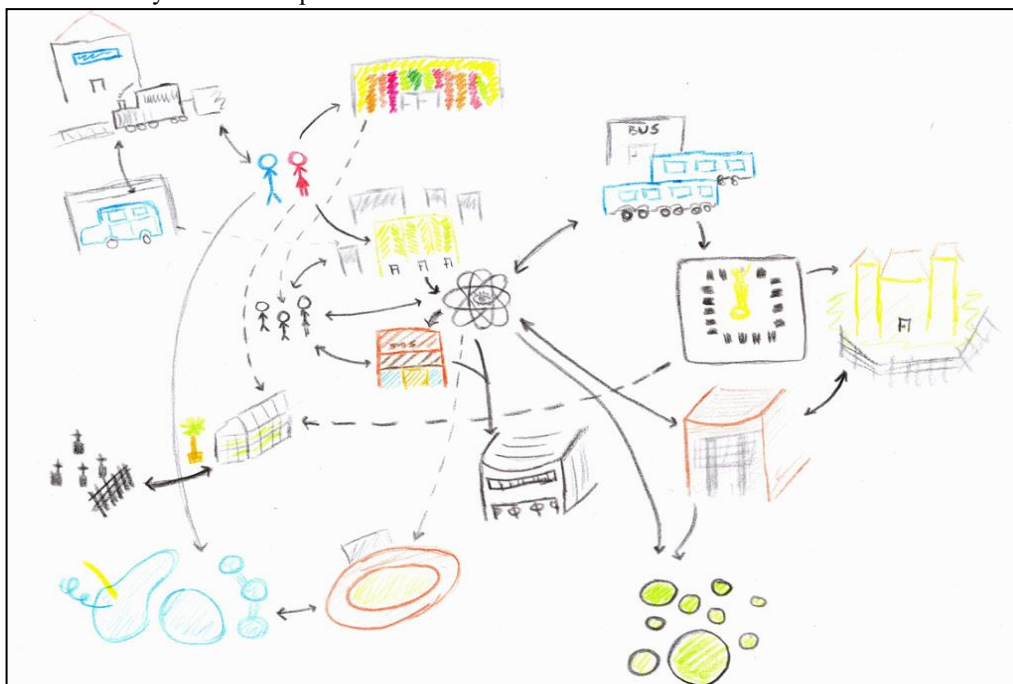
Myšlenkové mapy jsou využívány k upřesňování pojmů, tvorbě nových myšlenek či k zpřesnění a strukturaci představ. Tento postup usnadňuje učení a zpřehledňuje složitou síť myšlenek, představ, fantazií, imaginací. Jednotlivé výchozí myšlenky (představy) a vztahy mezi nimi mohou být uváděny např. v geometrických tvarech kruhu, obdélníku, lichoběžníku či elipse. Vztahy mezi myšlenkami jsou naznačeny spojovacími šipkami; myšlenkové mapy tedy obsahují uzly (klíčové myšlenky) a spojnice mezi těmito uzly (Mareš, 2013, s. 351). Myšlenkové mapy mohou být vytvářeny např. následujícím způsobem: doprostřed papíru (tabule, PC programu) se napíše výchozí problém (myšlenka, představa, místo...) a ohraničí se geometrickými tvarem, např. kroužkem. Poté se uvažuje o dílčích problémech, které mají určitý vztah k hlavnímu problému. Každý menší problém se může (ale nemusí) umístit do menšího kroužku. Menší kroužky se přiřadí k hlavnímu problému. Tímto způsobem dochází k lepšímu zapamatování a pochopení jednotlivých vztahů (Lošková, Lokša, 2003, s. 112). Souhrnně lze tedy konstatovat, že myšlenkové mapy rozvíjejí kreativitu a produktivitu, usnadňují učení a představivost. Podle Buzana se jedná o revoluční nástroj pro zachycování myšlenek a nápadů (Buzan, Griffiths, 2011, s. 16).

3.2 Obraz města v mentálních mapách obyvatel

V oblasti geografie, urbanizace či architektury lze využít myšlenkových map různým způsobem. Prvním z nich je vytvořit mentální mapu podle výše uvedeného postupu. Výsledkem mohou být myšlenkové mapy uvedené na obr. 1 až 2, vytvořené účastníky projektu v Ústí nad Orlicí (Perla Ústí nad Orlicí ©2012). Hlavním cílem aktivity bylo *„postihnout nejrůznější možné perspektivy nazírání na naše město a klást tak vedle sebe pohledy školáka, seniora, maminky na mateřské dovolené, vozíčkáře, cyklisty, pejskaře, turisty, člověka dojíždějícího do Ústí za prací, člověka vracejícího se pouze na víkend, člověka přestupujícího atp.“* (Perla Ústí nad Orlicí ©2012).

Výstupem projektu je pojmenovat společná témata, která se v mentálních mapách objevují a zároveň tak poukázat na specifické pohledy určitých skupin obyvatel Ústí nad Orlicí.

Obrázek 1 Myšlenková mapa č. 1

zdroj:Perla Ústí na Orlicí. Dostupné z: <http://vyvoj.perlauo.cz/index.php/studie/18-kategorie-mentalni-mapy/24-mentalni-mapy-vyzkum#.VmPr7-PRlo0>

Na prvním obrázku vidíme „jednoduchou“ myšlenkovou mapu, v níž jsou naznačeny vztahy mezi lidmi a urbánními objekty (domy, garáž, nádraží, hřbitov ad.) Jedná se o mapu středoškoláka, který se v Ústí nad Orlicí narodil, vystudoval základní školu a naprostou většinu svých aktivit realizuje pouze v rámci tohoto jediného sídla. „Specifikem jeho mapy je, že neodpovídá topografii města, tedy jinými slovy nerespektuje prostorové uspořádání jednotlivých míst. Na místo této obvyklejší topografické organizace prostoru volí svou vlastní, která bez ohledu na reálnou lokalizaci jednotlivých míst vkládá nejdůležitější místo do středu mapy a směrem k okrajům umísťuje místa čím dál méně významná.“ (Perla Ústí nad Orlicí ©2012).

Jako druhý příklad uvádíme myšlenkovou mapu vysokoškolsky vzdělaného muže, který do Ústí nad Orlicí dojíždí pouze o víkendu (obr. č. 2).

Obrázek 2 Myšlenková mapa č. 2

zdroj: Perla Ústí nad Orlicí. Dostupné z: <http://vyvoj.perlauo.cz/index.php/studie/18-kategorie-mentalni-mapy/24-mentalni-mapy-vyzkum#.VmPr7-PRlo0>

„Tato mapa abstrahuje od postihnutí širších prostorových vztahů celého města, na místo toho se respondent uspokojuje pouze s jednou kontinuální cestou skrze celé město. Všechno podstatné je tak organizováno podle osy nádraží - náměstí - bydliště, kterou respondent pravidelně prochází. Celé město se tak stává jedinou cestou, která propojuje vše podstatné a potřebné. Mapa je organizována pomocí vizuálních dominant jako je barevná základní škola (Bratří Čapků), žluté zábradlí (na náměstí Svobody), strašidelná zarostlá vila naproti tohoto zábradlí, Hernychova vila, radnice atp. Negativní dominantu této cesty a i celého města představuje podchod na křižovatce ulic Královehradecká a M. R. Štefánika.“ (Perla Ústí nad Orlicí ©2012).

Jiným přístupem k myšlenkovému mapování je kognitivní mapování pomocí dotazování. Tento přístup zvolili ve své výzkumné studii Zelenka se spolupracovníky (uvést zdroj). Autoři uvádí, že některé níže položené otázky jsou pro dotazovanou osobu poměrně obtížné na pochopení i zodpovězení. Pomůckou je pro ně představa konkrétního místa (míst), nesmí se však zaměřit pouze na toto místo, ale musí se snažit neustále abstrahovat, zobecňovat, poznávat sebe v postupech, které jsou dotazovány.

Tabulka 1 Kognitivní mapování – obecné situace

Otázka	Pozn.
1. Co se Vám vybaví se spojením s daným místem?	
2. Jaké pocity a prožitky spojujete s daným místem?	Míra emocí, očekávání; vlastní specifikace, pokud ne, tak výběr ze seznamu možností.
3. Volně popište místo – pokuste se využít analogii s jinými místy (pokud se Vám přirozeně asociují), jaké význačné rysy města se Vám vybavují.	Hledání souvislostí mezi různými situacemi KM, dotazování na míru, využití analogií systémového přístupu.
4. Co si vybavujete z hlediska vizuálního, akustického, chuťového, hmatového, čichového, emočního – můžeme popsat Vaši představu jednotlivých složek?	
5. Do jakých detailů se Vám vybavuje místo – co jsou typické a co nejmenší detaily?	Zda vůbec se objevují detaily, jak je obecná KM strukturována.
6. Jaké celky si spojujete s místem? Jakou mají strukturu?	
7. Z jakých zkušeností se domníváte, že vznikla Vaše představa – můžete identifikovat části konkrétních míst, konkrétních návštěv, zprostředkované zkušenosti, které se staly součástí představy?	
8. Váže se k místu něco, co se obtížně popisuje? Pokuste se to nějak vyjádřit.	Zda genius loci, mimosmyslové a podprahové vnímání jsou součástí také obecných KM – možná zajímavě jako samostatný výstup
9. Vzpomenete si, co významně změnilo Vaši představu místa? Jaká to byla změna?	

zdroj: Zelenka, J a kol. (2008, s. 47) KM = kognitivní mapování

Autorský kolektiv rozdělil dotazování do dvou základních okruhů: 1) kognitivní mapování - obecné situace; 2) Kognitivní mapování – postupy a přístupy.

Z tabulky 1 vyplývá, že úvodní dotazování bylo zaměřeno zejména na zjištění, jaké asociace si účastníci výzkumného šetření s daným místem spojují – co si vybaví, jaké emoci prožívají, jaké analogie v nich dané místo vyvolává, jaké větší celky si místem spojují, jaké vzpomínky místo u nich vyvolává, z čeho může pramenit představa daného místa atd. Důležitým se jeví dotaz na detaily či asociovaný genius loci.

Tabulka 2 Kognitivní mapování – postupy a přístupy

Otázka	Poznámka
1. Jak vnímáte vztah a Vašeho vnitřního světa s vnějším světem? Jsou tyto hranice neměnné nebo se mění se situací či s místem?	Způsoby tělesného a mentálního vymezení osoby vůči realitě, může být podstatným determinantem kognitivního mapování.
2. Jak významný je pro Vás vztah/procitění místa? Můžete popsat pocity z nějakého místa?	Role pocitů v kognitivním mapování – ptát se na způsob a hloubku procitování.
3. Jak u Vás probíhá seznamování s místem? Představte si konkrétní místo a popište, čeho si všímáte nejdříve (celky, detaily, lidé, zvířata, stromy, zvuky apod.) Co je pro Vás významné?	Základní otázka, vlastně popis kognitivního mapování, věnovat dostatek pozornosti.
4. Která místa na Vás nejvíce působí? Čím je to způsobeno?	
5. Jak dlouho Vám trvá, než se v navštíveném místě zorientujete? Co Vám nejvíce trvá v orientaci? Máte nějaký postup, kterým se s daným místem seznamujete?	Též jak usnadňuje setkáním s místem předchozí zkušenost s obdobným místem.
6. Jak mnoho uplatňujete obecné představy/šablony o místě? Jak případně takové obecné ovlivňování představou probíhá?	Otázku přiblížit příkladem – např. návštěva hor, letiště, restaurace.
7. Máte odlišné postupy pro vnímání a orientaci v obci, městě, volné krajině? Pokud ano, v čem jsou odlišné?	
8. Vytváříte si před návštěvou místa představy o místě? Jak případně postupujete? Do jaké míry se zpravidla shodují Vaše představy s navštíveným místem? Můžete uvést příklad?	
9. Jsou lidé významnou/převažující součástí místa? Můžete to blíže popsat, uvést příklad?	Míra vlivu lidí, jak se na KM projevuje.
10. Jsou zvířata, stromy či rostlinstvo významnou (převažující) součástí Vaší představy místa? Můžete to blíže popsat či uvést příklad?	Míra orientace na živé organismy, zajímavá je závislost této orientace na místě (extrémy jsou velkoměsto a na druhé straně deštný tropický prales).
11. Spojujete si s místem zvuky, pachy, vůně, události, taktilní pocity či chutě? Jak takové spojování probíhá? Jaký je výsledek? Můžete uvést příklady?	Pomocí příkladu vybrat extrémy – kde ano a kde ne.
12. Existují ve Vaší mysli nějaké překážky pro vnímání místa? Něco, co si uvědomujete až zpětně? Některé stereotypy (např. šablona, podoby velkoměsta jako čtvrti mrakodrapů a	Jak silné překážky, jak snadno se mění.

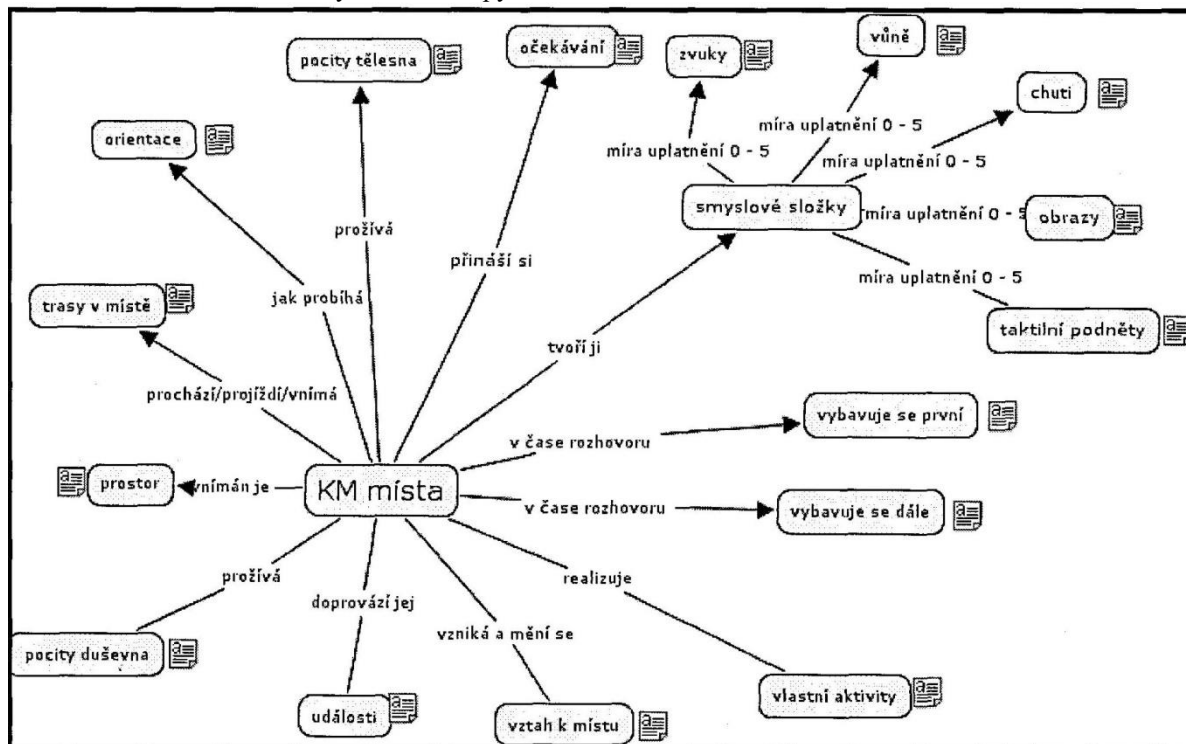
hemžení lidí), které deformují obraz místa?	
13. Pokuste si představit, jak se postupně mění Vaše místa, které navštěvujete častěji. Můžete charakter této změny popsat? Můžete uvést nějaký příklad?	Významná otázka – zda převažuje větší prokreslování či naopak přenos do podvědomí. Lze součástí KM aktivovat? Popřípadě jak?
14. Jaký vliv na Vaši představu má aktuální duševní rozpoložení, počasí, přítomní kamarádi, přítomné kamarádky, příjemné či nepříjemné události, které se v něm staly?	
15. Stává se Vám, že návštěva nějakého místa zcela změni Váš duševní stav? Kterých míst? Jak?	Síla působení na duševní rozpoložení, zda např. prožívá až mystické pocity.
16. Jak prožíváte návštěvu/Co se Vám vybaví na vzpomínce na: hotelový komplex s bazény a tenisovými kurty; hrad; golfové hřiště; domorodá chatrč na břehu moře; divadelní představení; španělská corrida?	Zda a jaké šablony prožívání, představ, jaké mají detaily, rysy, propracovanost.

zdroj: Zelenka, J., et al. (2008, s. 47) KM = kognitivní mapování

Druhý okruh otázek – postupy a přístupy v podstatě rozvíjí okruh první. Otázky cílí na konkrétní místa. Autoři se ptají na průběh seznamování s místem, na čas potřebný k orientaci v navštíveném místě. Součástí dotazování jsou stromy, zvířata, rostlinstvo či lidé spjatí s danou lokalizací. Zajímavá je otázka na „kognitivní šablony“, tedy, zda si dotazovaný jedinec vytváří představy o různých místech podobným způsobem, nebo zda se postupy vnímání liší podle typu místa, např. jiné postupy při vnímání vesnice či města. Mě osobně například v dotazování chybí představy o městské veřejné dopravě, která je nedílnou součástí všech větších měst.

Zelenka se spolupracovníky (2008) vytvořili souhrnnou šablonu pro kognitivní mapování míst (příloha č. 1) a velké množství dílčích šablon geografických myšlenkových map. Příklady uvádíme na obrázcích 3 a 4. Na obrázku 3 je uvedena základní šablona, na obrázku č. 4 pak šablona kognitivní mapy zaznamenávající změnu daného místa.

Obrázek 3 Šablona základní myšlenkové mapy

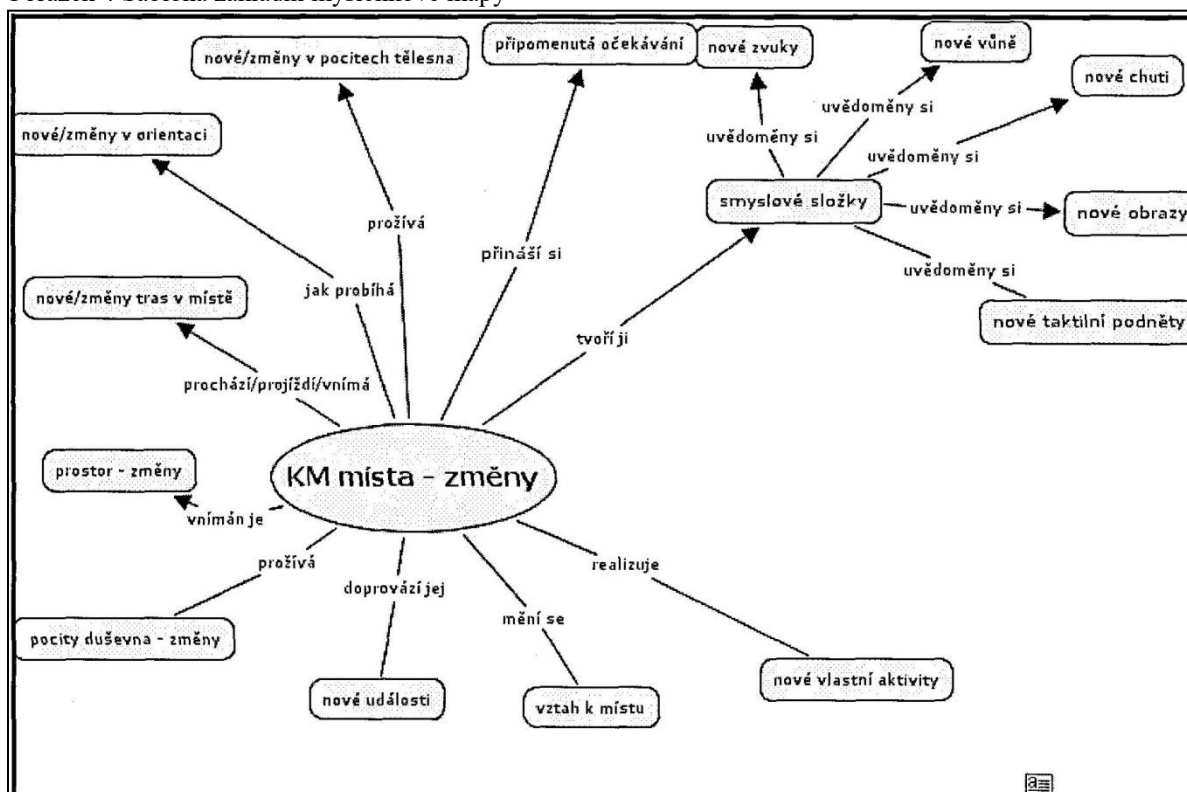

zdroj: Zelenka, J., et al. (2008, s. 53) KM = kognitivní mapa

Z mapy je patrné, že odpovídá teorii myšlenkových map popsané v podkapitole 3.1; ústřední problém, v tomto případě kognitivní mapa místa, je ohraničena největším geometrickým tvarem, od něhož paprskovitě vybíhají odkazy k dílčím aspektům. Jedná se o události vztažené k danému místu, vztah k místu, pocity s místem asociované, zde prováděné aktivity, vybavované myšlenky, obrazy, smyslové či tělesné počítky. Součástí kognitivní mapy jsou trasy vedoucí k místu, obklopující prostor či orientace (orientační body) vztažená k danému místu.

Obrázek č. 4 reprezentuje šablonu kognitivní mapy změny místa. Ta se může uplatnit např. po opakovaných návštěvách, komparaci reálné představy s fotografií místa apod.

Obrázek 4 Šablona základní myšlenkové mapy

zdroj: Zelenka, J., et al. (2008, s. 53) KM = kognitivní mapa

Při tvorbě kognitivní mapy změny místa v návaznosti na prohlížení fotografií se mohou uplatnit návodné otázky typu: Jak se změnila celková představa o místě po prohlížení fotografie? Jaké nové detaily, objekty a vztahy mezi nimi si lze vybavit? Jaké se vybaví nové smyslové představy o místě? Jaké nové emotivní součásti doprovázejí prohlížení fotografií? Jaké nové orientační body či detaily fotky přinesly? (srov. Zelenka et al., 2008, s. 52).

3.3 Forma města a jeho plánování

Základní formy půdorysného uspořádání městského organismu zohledňují jak potřeby prostorového členění, tak optimálního rozvržení jednotlivých funkčních subsystémů (zeleně, dopravy, veřejné a technické infrastruktury atd.). Uplatnění příslušné formy je podmíněno přírodními podmínkami, nejvíce však konfigurací terénu. Mezi takové formy patří např. radiálně okružní, vejřirová, pásová, lineární či rastrová. Nápadným příkladem radiálně okružního města v České republice je Hradec Králové. Naopak nejznámějším lineárním městem je Zlín (Mužík, 2010).

Město lze vymezit jako sídelní geograficky vymezený útvar s určitými charakteristikami, které město odlišují od vesnice a jiných sídelních typů (např. osad). Charakteristickými znaky současných měst je jejich velikost, industriální charakter, hustá

koncentrace kompaktní zástavby, vysoká hustota osídlení, kompaktnost, poskytování správních, vzdělávacích, obchodních a kulturních funkcí pro širší okolí či přítomnost veřejné dopravy.

Urbanistická forma města je závislá na přírodních, územně-technických, sociálně-ekonomických, kulturně-historických a politických podmínkách vznikala města ležící v rovině na velkém vodním toku (Praha, Ústí nad Labem) a nebo soutoku řek (Pardubice, Mělník, Plzeň). Existují města, která využívají upravené krajiny a přizpůsobených přírodních podmínek (např. Terezín). Naproti tomu nápaditý znak venkovské krajiny je poloha a urbanistická forma. Zpravidla jde o pravidelné formy soustředěné, tedy sídla s kompaktním půdorysem (silniční ves, ulicová ves, řádková ves), pravidelné formy uvolněné (krátká řadová ves, lesní lanová ves, řetězová ves) či nějaký typ nepravidelné formy (např. sedliště). Typ krajinného rázu bývá odvozen od typu lidové architektury, která je v daném území tradiční a zároveň svou přítomností v dnešní zástavbě ovlivňuje charakter a identitu krajiny (Votel, 2010).

Lynch ve své práci uvádí, že moderní lidé mají příležitost utvářet nový městský svět do podoby odpovídající požadavkům moderního života, která současně splňuje estetické nároky a nemá negativní vliv na okolní prostředí. Znamená to nutnost jasně, souvisle a výrazně formulované vize. Tyto nároky ovšem vyžadují nový přístup obyvatel a také fyzickou proměnu prostředí do forem, které budou lidem vyhovovat. Mohou se stát symbolem městského života, který bude mít svou platnost na všech úrovních, a to jak v čase, tak i v prostoru (Lynch, 2004, s. 47)

Objekty, které jsme si zvykli nazývat krásnými, jako je třeba určitý strom nebo obraz, jsou většinou jednoduché, jednoúčelové. Díky dlouhému procesu jejich vývoje anebo proto, že vznikly soustředěným úsilím jedince, mají jasně vyjádřené spojitosti od malého detailu k celkové struktuře. Naproti tomu město je víceúčelovým a proměnlivým organismem, budovaným mnoha generacemi. Ve městě je vyjádřeno velké množství funkcí. Přílišná specializace města a jeho konečné a neměnné rozvržení jsou těžko proveditelné a v podstatě nežádoucí (Lynch, 2004, s.92).

3.3.1 Příklady plánování měst

Svoji moderní tvář získala naprostá většina současných evropských měst. Prahu zcela změnila asanace pražského židovského města. Za obět' asanaci padla řada vzácných domů a velká část Židovského města včetně tří starobyklých synagog. Zmizelo téměř 470 domů, stovky nových však byly postaveny. Po vzoru Paříže byla vybudována moderní Pařížská třída, což

vzezření Prahy posunulo k moderní metropoli.(Česká televize ©2013) Při výstavbě vídeňské Okružní třídy (Ringstraße), jednom z největších stavebních projektů druhé poloviny 19. století, který zcela změnil vzhled hlavního města tehdejší Rakousko-Uherské monarchie, se střetly dva protichůdné urbanizační koncepty. Jak ve své zásadní práci uvádí Schorske, vítězný a realizovaný návrh Otto Wagnera kladl důraz na účelnost, modernost, určitou uniformnost a šablonovitost. Ačkoli budovy byly postaveny v historizujícím slohu, záměrem Wagnera byla úspornost, umožnění podnikání a kvalitního bydlení. Wagner v prostoru dlouhém tři kilometry nenavrhl žádné náměstí, vše bylo podřízeno praktickým účelům; slavný architektrazil utilitaristický názor, že funkcí umění je posvětit vše, co vzniká, naplňováním praktických cílů. Tento přístup se setkal s kritikou dalšího významného vídeňského architekta, Camilla Sitteho, který za klíčový prvek považoval náměstí jakožto poklidný, uzavřený prostor, který, pokud je vhodně navržený, může moderního člověka zbavit prokletí osamělosti a strachu z rozlehlého, neohrazeného prostoru – vždyť agora v minulosti vyjadřovala ideál lidského společenství. Sitte navrhoval, aby Ringstraße byla doplněna malými náměstími, které vytvářely ostrůvky lidského společenství v chladném moři prostoru ovládaného dopravními prostředky (Schorske, 2000, s. 96-84).

Od vzniku prvních měst existují základní funkce města, které se však v průběhu doby vyvíjejí. V moderní době patří k základním požadavkům např. dostupnost pitné vody, kanalizační systém, veřejné osvětlení, dostupnost služeb, škol a školských zařízení, dopravní obslužnost veřejnou dopravou ad. Lynch uvádí, že hlavním požadavkem zůstává, aby městské prostředí bylo smysluplně zorganizované a dobře rozpoznatelné – aby mělo své uzlové body (viz níže). Pak ho i jeho obyvatelé mohou obohatit o další významy a vztahy, čímž se město stane pozoruhodným, jedinečným a nezaměnitelným místem (Lynch, 2004, s. 47). Svým způsobem jedinečný urbanistický projekt vzniká v současné době ve výše vzpomínané Vídni. Koncept tzv. jezerního města (Seestadt) pro 20 000 obyvatel, samozřejmě včetně vybudování infrastruktury, je příkladem high moderní architektury (viz obr. 5).

Obrázek 5 Animace vídeňského Seestadt

Zdroj: Česká televize <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1020170-jezerni-mesto-u-aspern-aneb-nova-viden-zacina-zit>

Celková plocha nové městské části činí 240 hektarů, obyvatelé zde najdou celkem 2,2 milionů m² obytné plochy. Postupně zde bude připraveno 2 000 pracovních míst u společností, které zaujmou kancelářské a jednoduché výrobní plochy na okraji a rovněž studentské koleje pro s 3 000 lůžky. Autoři urbanistického řešení počítají s výrazným podílem zeleně. Zástavbou prochází modifikace okružní Ringstraße, „zjevně inspirovaná klasickým vídeňským císařským řešením centra. Zdejší Ringstraße je samozřejmě subtilnější, je však vtipnou připomínkou nedalekého velkého historického konceptu.“

Forma města by podle Lynche měla být uzpůsobena různým účelům a představám obyvatel; jako příklad zvolil autor Florencii. Lynch uvádí, že forma Florencie – města uzavřeného okolními kopci, z jejichž posledního terénního schodu na severu, lemovaného výraznými sídly je možné přehlédnout téměř celé městské jádro - si získalo a stále znovu získává přináležitost svých obyvatel. A to i přes skutečnost, že centrum s dominantou Dómu, se může zdát cizincům strohé a odměřené. V centru Florencie převládá žlutošedá barva, najdeme tu typické okenice, železné mříže, vchody podobající se jeskyním a domy nahoře korunované velmi přesahujícími okraji střech. Město protíná řeka Arno, která ho zároveň spojuje s okolní krajinou. Ve Florencii člověk narazí na mnoho silných uzlů (viz níže), jejichž

výrazné formy jsou určeny jak jejich funkcí, tak i typem uživatelů. Střed města je přímo nasycen významnými prvky, z nichž mnohé mají své jméno i příběh (Lynch, 2004, s. 49). Namátkou zde vzpomenu jen příklad umělecky nesmírně cenných Rajských dveří, které pro baptisterium, jež stojí přímo naproti Dómu, vytvořil renesanční umělec Lorenzo Ghibertiny. Zřejmě nejslavnější sochař všech dob, Auguste Rodin, byl při své návštěvě Florencie Ghibertinovým dílem naprosto fascinován a okouzlen. Dveře baptisteria byly pro něj inspirací k vytvoření slavného díla Brána pekel (Weiss, 1985, s. 274).

Je obecně známým faktem, že současná podoba Florencie se utvářela právě renesancí; rozvoj města byl podmíněn „osvíceností“ Medicejských panovníků a jejich nadšením pro umění. Byl to jeden z největších mecenášů a podporovatelů umění v dějinách vůbec, Cosimo Starší, který pozvedl malíře, sochaře, architektky, do té doby pokládané výlučně za řemeslníky (jako např. ševci nebo truhláři) na umělce. Florentští tvůrci, jak např. architekti Brunelleschi, či Pisano, nebo malíři fresek Bronzino, Pontormo, Masaccio, Domenico Ghirlandaio byli zahrnováni poctami a společnost je – jakožto lidi, kteří se významným způsobem podíleli na vizi města – začala pokládat za umělce a intelektuály, podobně jako spisovatele a filosofy – nikoli za pouhé řemeslníky (Pijoan, 1997, s. 98).

3.4 Image města a jeho prvky

Jedním z podstatných prvků moderních měst je participace obyvatel na jeho rozvoji a podobě, jak jsem i výše ilustrovala na příkladu Ústí nad Orlicí. Arthur E. Stamps v této souvislosti cituje Irvinga Schiffmana, jenž v roce 1989 napsal: „*Návrhy na budoucí podobu města se snaží podpořit harmonický růst komunity takovým způsobem, aby byl zohledněn názor veřejnosti na to, jak by město nebo kraj měla vypadat v budoucnu*“ (Stamps, 1997, s. 12).

Každé město má svůj obecný image. Ten se bude do značné míry krýt i s vizemi jednotlivců. Pravdou je, že každý si představuje dané město trochu jinak, a tak výsledný obraz kognitivní mapy města je svým způsobem unikátní. Avšak v konečném výsledku se blíží obecné představě, která bude v různých prostředcích více či méně přesvědčivá a syntetizující (Lynch, 2004, s. 107). Názorným příkladem individuálního charakteru města z hlediska barvy je „světlý“ Jeruzalém. Poznávacím, nepřehlédnutým znakem Jeruzaléma je světlá barva budov, nových i těch historických, které prošly rekonstrukcí. Důvodem je zákon platný od dvacátých let minulého století (tedy ještě v době před vznikem státu Izrael, v době tzv. Britského mandátu), který nařizuje, že domy musejí mít průčelí z bílého pískovcového kamene (Wilsonová, 2009, s. 96).

Je zřejmé, že nejvíce charakteristickými znaky města jsou fyzicky vnímatelné objekty. Architektura bezesporu tvoří vnější tvář každého města. Některá města vynikají v tom, že velká část jejich staveb je postavena v jednotném slohu, čímž vytváří velmi kompaktní dojem. Jako příklad můžeme uvést další izraelské město, Tel Aviv. Na rozdíl od Jeruzaléma se jedná o aglomeraci téměř zcela světskou, v níž tepe život moderní metropole. Poznávacím znamením „bílého města“ je obrovské množství staveb postavené ve slohu z 30. let minulého století, nazývaného Bauhaus (viz obr. 5). Bílé budovy postavené ve stylu Bauhausu byly na svoji dobu velmi moderní. Jedním z hlavních architektů telavivského Bauhausu byl architekt židovského původu pocházející z Lipska Wilhelm Haale, který do Izraele emigroval před nacisty v roce 1932 (Hocquel et al., 2009).

Samozřejmě existují i jiné faktory, jež mají vliv na představivost (neboli *imageability*), jako je společenský význam a funkce místa a třeba i jeho příběh. Mnoha lidem v České republice je znám příběh slavného spisovatele Bohumila Hrabala, který jako štamgast proslavil pražskou restauraci U zlatého tygra. Tato pivnice se díky Hrabalovi stala natolik slavnou, že ho zde navštívili společně prezident Václav Havel a Bill Clinton.

Obrázek 6 Bauhaus v Tel Avivu jako charakteristický prvek města

Zdroj: (Hocquel et al., 2009, s. 65).

Nesmíme podceňovat ani vliv takové zdánlivé drobnosti jakou je například místní název; tak např. Žižkov upomíná na slavné období českých dějin.

Obsah městského image bude studován jen tehdy, pokud vychází z fyzických forem. Město jako celek můžeme rozložit do pěti základních prvků, což jsou cesty, okraje, oblasti, uzly a významné prvky. O těchto prvcích bude podrobněji řeč v následujících podkapitolách.

Image dané fyzické reality se může za určitých okolností a podle zvoleného úhlu pohledu měnit v jiný typ. Například řidič vnímá dálnici jako cestu, ale chodec je bude vnímat jako určitý okraj. Ve středně velkém městě chápeme centrum jako oblast. V metropolitním regionu ho budeme považovat jen za jeden z uzlů. Je ale zřejmé, že pro pozorovatele pohybujícího se na dané úrovni jsou tyto kategorie do značné míry ustáleny.

Pochopitelně platí, že žádný z těchto základních prvků neexistuje pouze sám o sobě. Oblasti jsou strukturované přítomností uzlů, definované okraji, protknuté cestami a nepravidelně rozsetými významnými prvky. Jednotlivé prvky se běžně překrývají, interferují, pronikají jeden do druhého. V následující části se na jednotlivé prvky zaměříme detailněji.

3.4.1 Cesty

Lynch definuje cesty jako jakési dráhy, po nichž se obvykle, příležitostně nebo potenciálně pozorovatelé pohybují. Zahrnují například ulice, procházkové trasy, dopravní tepny, kanály či železnice. Tyto prvky jsou pro mnohé lidi v jejich představách rozhodující. Lidé se pohybují po městě a přitom ho pozorují. Podél cest, díky nimž vznikají mnohé vazby, se uspořádávají ostatní prvky prostředí. (Lynch, 2004, s. 47)

Cesty jsou obecně považovány za hlavní město-tvorný prvek. Jejich význam závisí na tom, jak občané důvěrně toto město znají. Například z bostonského průzkumu vyplynulo, že lidé, kteří znají své město méně, o něm uvažovali z hlediska topografie v neširších souvislostech - popisovali velké celky a uváděli zevšeobecněné charakteristiky. Respondenti znající své město „hlouběji“, měli obyčejně zvládnutou jen část struktury bostonských cest. Tito lidé se zaměřovali na popis určitých cest a jejich vzájemné souvislosti. Výsledkem bylo, že lidé znající město nejlépe, se spoléhají na malé významné prvky prostředí a méně už na vztah k ostatním cestám.

Význam cest se v myslích pozorovatelů ještě posílí, když si je spojí s nějakým zvláštním využitím nebo aktivitou. Lidé jsou vnímaví k tomu, jak se mění množství aktivit, s nimiž se střetávají a většinou tak raději sledují hlavní pohyb dopravy.

I charakteristické prostorové kvality jsou schopny posílit image jednotlivých cest. Najdeme ulice, které nás přinejmenším zaujmou tím, jak výrazně jsou široké či úzké. Prostorové kvality jako „široký“ a „úzký“ svůj význam vždy spojují s obecnými asociacemi hlavních (širokých), a vedlejších (úzkých) ulic.

Dalším důležitým charakterem města jsou fasády domů a budov. Jejich tvary a barvy jsou významné pro identitu cesty. Je velký rozdíl, pokud cestu lemují hypermoderní výškové budovy ze skla a oceli, působící chladně a odtažitě, nebo fasády renesančních, secesních či neogotických budov, jejichž portály jsou esteticky vyzdobeny iónskými či dórskými sloupy, či sloupy ve tvaru karyatid nebo atlantů. Podle výše zmíněného vídeňského architekta C. Sitteho, fasády velkých budov „*musejí lidem kynout, prostor musí krásná průčelí rámovat a krásná průčelí musejí prostor obohacovat*“ (in Schorske, 2000, s. 71).

Už trochu méně důležité jsou chodníky či okolní zeleň. Tam, kde hlavní cesty postrádají identitu anebo je jejich systém matoucí, je pak i celý image města problematickou záležitostí. Nedostatek identity a matoucí systém přináší problémy i ve schématu silnic a metra.

Proto jsou cesty okamžitě rozpoznatelné a s jasnou kontinuitou nutností pro zdárné fungování města. Ovlivňují každodenní život obyvatel. Důležitá jsou však i jiná hlediska. Jestliže se šířka komunikace změní, anebo je prostorová návaznost přerušena, pak lidé mají problém vnímat prostorové návaznosti takové cesty. Ty mají být nejen dobře identifikovatelné a kontinuální, ale musí mít i určité směrové vlastnosti. Ubíráme-li se podél komunikace jedním směrem, mělo by to být jednoduše rozeznatelné od případu, kdy přicházíme z druhé strany. Může se uplatnit i stupňování, zde ve významu postupné změny nějaké vlastnosti, jenž pak kulminuje v jednom směru trasy.

3.4.2 Okraje

Okraje jsou vlastně lineární prvky, které nejsou pozorovateli přímo využívány. Neuvažujeme o nich jako o cestách. Jsou to hranice oddělující dvě fáze, dá se říci lineární zlomy v kontinuitě prostoru, například: břehy, železniční koridory, hranice zástavby či zdi. Okraje mohou být i bariérami, které jsou více či méně průchodné a vymezují tak jednu oblast vůči druhé. Také je můžeme chápat jako švy, k nimž se dvě oblasti vztahují a spojují se skrze ně dohromady. Z výzkumů vyplynulo, že pro mnoho lidí jsou okraje významnou přádající charakteristikou prostoru, ačkoliv nejsou tak důležité jako cesty. Částečně se tak děje i proto, že jejich úlohou je držet pohromadě ucelené plochy, například obrys města je podtržen přítomností vody nebo zdi (Lynch, 2004, s. 47).

Okraje ve většině případů, ale ne vždy, jsou hranice oddělující dva rozdílné druhy území. Okraje vnímáme skrze toto území, takže z boku. Z měst zkoumané Lynchem vyplývá, že okraje jsou v Bostonu a Jersey City velmi nápadné, zatímco v Los Angeles jsou výrazně méně. Obzvláště okraje v Bostonu byly nápadné díky své poloostrovní poloze. Okraje se uplatňují daleko působivěji, pokud mají i další vlastnosti než jen vizuální nápadnost, a to sice když mají

souvislý průběh a zabraňují příčnému pohybu. Okraje jsou občas i cestami. Tam, kde tomu tak je a kde se chodci nebere možnost pohybovat se po nich, pak bývá jejich převládajícím rysem dopravní ruch (Lynch, 2004, s. 49).

3.4.3 Oblasti

Oblastmi rozumíme střední až velké části města. Můžeme si je představit jako dvojrozměrné. Pozorovatel vstupuje mentálně „dovnitř“ a rozpoznává je podle jejich určitého charakteru. Jsou-li nahlíženy zvenčí, můžeme posuzovat vztahy s okolím. Lidé své město nejčastěji strukturují právě tímto způsobem. Individuální rozdíly se pak týkají toho, jestli v představě mají dominantní postavení cesty nebo oblasti. Zdá se, že to už záleží nejen na jednotlivci, ale také na tom, o jaké město se jedná (Lynch, 2004, s. 47)

Oblasti jsou rozsáhlé části města, které je pozorovatel mentálně schopen pojmut. Mají vždy nějaké společné vlastnosti. Lidé se snaží oblasti pochopit zevnitř. Příležitostně, když jimi člověk prochází nebo je mívá, se mohou při ověřování vnějších vztahů. Pro vytvoření výrazného image je potřeba posílit některé jeho klíčové prvky. Často je dosti dobře rozvinuto jen několik jeho znaků, ale ne do takové míry, aby vytvořily to, co jsme nazvali tematickým celkem. Taková oblast pak může být identifikována jen lidmi, kteří mají k městu důvěrný vztah.

3.4.4 Uzly

Tímto pojmem nazýváme body a strategická místa ve městě, do nichž pozorovatel může vstupovat. Jsou to intenzivní ohniska, v nichž a mezi nimiž se pohybuje. Mohou je tvořit hlavně křižovatky, místa přestupů, křížení nebo prosté sbíhání cest či moment, kdy se jedna struktura mění ve druhou. Uzly také mohou být jednoduše místem, které nabylo na významu kvůli koncentraci nějaké funkce nebo fyzických vlastností (například oblíbená hospoda nebo uzavřené náměstí). Mnoho uzlů spojuje v sobě obě vlastnosti – jsou místy křížení i koncentrace. Některá seskupení uzlů se stávají ohnisky a ztělesňují charakter určité oblasti, kam vyzařují svůj vliv, stávají se symbolem. Takové uzly můžeme nazvat jádry. Nutno podotknout, že s uzlovými body se můžeme setkat skoro v každém image a v jistých případech se můžou stát i jejich hlavním rysem. (Lynch, 2004, s. 47)

Uzly abstraktně chápeme v image města jako body. Ve skutečnosti se ale uzlem města může stát, mimo již výše jmenovaných prvků, také například velká náměstí a rozsáhlejší lineární útvary, celý střed města či dokonce i celé město, posuzujeme-li prostředí na národní a nadnárodní úrovni. Křižovatka nebo místo výrazné změny na dopravní komunikaci má pro pozorovatele často nepřehlédnutelný význam. Možná je to proto, že se zde musí hodně lidí

rozhodovat jak dál. A proto jsou zde pozornější a vnímají prvky v okolí se zvýšenou citlivostí. Prvky města kolem křižovatky na sebe automaticky přebírají něco z její důležitosti. Uzel ani sám o sobě nemusí výrazné místo, aby se stalo uzlem.

3.4.5 Významné prvky

Významné prvky představují další druh vztažných bodů. V tomto případě pozorovatel mezi tyto prvky přímo nevstupuje, ale má je kolem sebe. A o co se konkrétně vlastně jedná? Obvykle jde o snadno rozlišitelné hmotné objekty jako budova, znamení, obchod nebo hora. Některé významné prvky se uplatňují jen z dálky. Obvykle je známe z mnoha úhlů a vzdáleností, jak je vnímáme při pohledu přes nižší objekty. Slouží nám při pochopení širších radiálních prostorových vztahů. Mohou se nacházet jak v samotném městě anebo v přiměřené vzdálenosti, tak aby se mohly už z praktických důvodů stát trvalým symbolickým ukazatelem. Jako příklad lze uvést samostatně stojící věž, zlatou kopuli nebo vysoké kopce. (Lynch, 2004, s. 47)

Významné prvky jsou záchytné body, do nichž, jak jsem výše uvedla, pozorovatel nevstupuje. Mají různé tvary a měřítka. Ti, co znají město dobře, se podvědomě při pohybu více spoléhají na soustavu těchto významných prvků. Při orientaci oceňují spíše zvláštnosti a specifika objektů než návaznosti, které užívali dříve. Využití významných prvků vyžaduje nutný výběr z velkého množství. Hlavním rysem významných prvků je jejich unikátnost a zapamatovatelnost v kontextu prostředí. Čím budou snadněji rozeznatelné, tím pravděpodobněji budou považovány za důležité a to díky své jasné formě, kontrastu vůči pozadí nebo výraznému umístění v prostoru.

V následující kapitole se pokusím výše uvedené poznatky z teoretické části aplikovat na kognitivní mapování v prostředí města Rožmitál pod Třemšínem.

4 CHARAKTERISTIKA ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ – ROŽMITÁL POD TŘEMŠÍNEM

Ve této kapitole se práce zaměřuje na aplikaci konceptu tvorby mentálních map dle Kevina Lynche na město Rožmitál pod Třemšínem (dále i Rožmitál). V úvodní části kapitoly jsou představeny základní údaje o analyzovaném městě. Druhá kapitola se na podkladě analýzy dokumentů věnuje image města (viz podkapitola 3. 3.) Závěrečná část je vyhrazena prezentaci analýzy kognitivní mapy města (v intencích koncepce K. Lynche (viz podkapitoly 3.4.1 až 3.4.5) podle představ autorky bakalářské práce. Tato analýza je zakotvena do zmapování zkoumané oblasti prostřednictvím terénního výzkumu s využitím Plánu Rožmitálu pod Třemšínem v měřítku 1: 6 000.

4.1 Základní charakteristika zkoumaného území

Město Rožmitál pod Třemšínem se nachází ve Středočeském kraji v okrese Příbram. Sledované území města zobrazují obrázky č. 7 (celé vymezené území) a č. 8 (samotné centrum Rožmitálu pod Třemšínem).

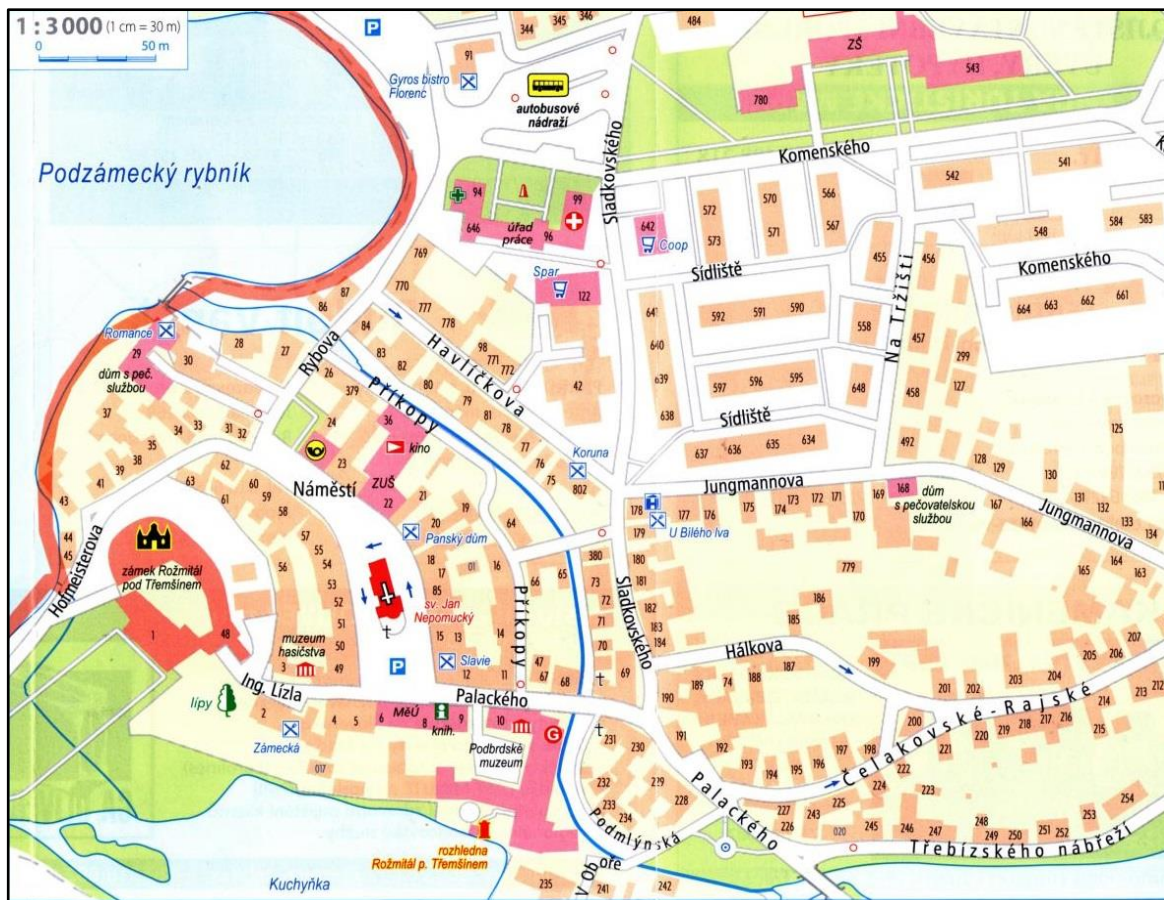
Obrázek 7 Mapa Rožmitálu pod Třemšínem

Zdroj: TIC Rožmitálu pod Třemšínem

Obrázek č. 7 zachycuje celou urbánní oblast města, které se skládá z devíti částí, konkrétně: 1) Hutě pod Třemšínem, 2) Nesvačily, 3) Pňovice, 4) Rožmitál pod Třemšínem, 5) Skuhrov, 6) Starý Rožmitál, 7) Strýčkovy, 8) Voltuš a 9) Zalány (Oficiální webový portál Rožmitálu pod Třemšínem ©2017).

Obrázek 8 Centrální část Rožmitálu pod Třemšínem

Zdroj: Plán města Rožmitálu pod Třemšínem

Obrázek č. 8 zobrazuje centrální část (širší centrum) Rožmitálu v měřítku 1: 3 000 (1 cm = 30 m). K jednotlivým částem města se text detailněji věnuje v podkapitole 4. 3.

▪ Počet obyvatel

Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích v platném znění v § 3 odstavec 1 stanoví, že za město se považuje obec, která má alespoň 3 000 obyvatel, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády (Sbírka zákonů ©2017). K 1. lednu 2016 žilo podle údajů Českého statistického úřadu v Rožmitále pod Třemšínem (dále jen Rožmitál) 4 374 obyvatel, z toho 2 154 mužů a 2 200 žen. Průměrný věk obyvatel činil 44, 7 roků (Český statistický úřad ©2016).

▪ Slavné osobnosti

Nejstarší částí města je Starý Rožmitál, zvaný Staré město, latinsky Antiqua civitas, kde byla nalezena keramika z 10. a 11. století. V období středověku vlastnil Rožmitál mj. rod Pánů z Rožmitálu. K nejznámějším postavám tohoto rodu patří Johana z Rožmitálu (druhá manželka krále Jiřího z Poděbrad, česká královna v letech 1458 až 1471) a Zdeněk Lev z Rožmitálu

(nejvyšší sudí a od roku 1507 nejvyšší purkrabí pražský a znamenitý státník, zemřel v roce 1535). Nejslavnější osobností města je bezesporu Jakub Jan Ryba (viz níže).

▪ **Současnost**

V současné době je Rožmitál jako součást Mikroregionu Třemšín vyhledávaným cílem turistů. Tato turistická oblast nabízí možnosti pro pěší turistiku (např. pěší výlet na vrch Třemšín) a cykloturistiku (např. značená cyklotrasa č. 8190 vedoucí od Bohutína přes Starý Rožmitál končící na vlakovém nádraží Rožmitálu) (Oficiální webový portál Rožmitálu pod Třemšínem ©2017a).

4.2 Image Rožmitálu pod Třemšínem a jeho dominanty

Jak bylo uvedeno v teoretické části, image města je tvořena mnoha různými prvky, mezi něž patří mj. společenský život města a fyzicky vnímatelné objekty.

4.2.1 Rožmitál jako město Jana Jakuba Ryby

Z obecného hlediska buduje město Rožmitál svou image na obrazu turistické oblasti (viz výše) a zejména na sebezprezentaci města jako místa působení Jana Jakuba Ryby; tvůrce slavné České mše vánoční Hej mistře působil plných dvacet sedm let (od roku 1788 až do své sebevraždy v roce 1815) v Rožmitále pod Třemšínem jako učitel (Martínek, 2010, s. 58-59). Na slavného obyvatele upomíná v Rožmitále několik míst. V první řadě je to stálá expozice v městském Podbrdském muzeu. V ulici pojmenované po Rybovi se nachází pamětní deska upozorňující, že v těchto místech stávala škola, v níž Ryba zastával kantorské místo. V kostele Povýšení sv. Kříže (viz níže, podkapitola 4.1.2) hrál slavný rožmitálský obyvatel na varhany, které se tam nachází dodnes. Na hřbitově v blízkosti kostela spočívají od roku 1855 ostatky J. J. Ryby; původně však byl pochován na jiném místě, neboť jako sebevrah nesměl být pohřben do posvěcené půdy starorožmitálského hřbitova (Smolová, 2008). Na někdejší morovém hřbitově u Nového rybníka se jako upomínka na první místo Rybova věčného odpočinku nachází ve stínu mohutných stromů kříž. Kamenná mohyla nad Voltuší upomíná na místo, kde Ryba předčasně ukončil svůj života (Turistické informační centrum ©2017). Rybova osobnost ve spojení s původními varhany přivádí do Rožmitálu nemálo turistů, neboť „za rožmitálskou autenticitou nejslavnější české vánoční mše se každoročně sjíždějí o štědrovečerní noci stovky lidí ze všech koutů země“ (Klapalová, 2009).

4.2.2 Společenská dimenze image

Společenské dění je ve městech tvořeno především v rámci činnosti různých organizací a spolků a kulturním děním v obci. V Rožmitálu působí několik spolků a občanských sdružení (Oficiální webový portál Rožmitálu pod Třemšínem ©2017b), mezi něž patří: 1) Junák (český skaut); 2) Rybáři Rožmitál; 3) Ekocentrum Fabián; 4) Sdružení Čechy nad zlato - bylo vytvořeno za účelem ochrany životního prostředí v oblastech ohrožených průzkumem ložisek a těžbou zlata (Sdružení měst a obcí Čechy nad zlato ©2017); 5) Sbor dobrovolných hasičů Rožmitál pod Třemšínem; 6) Spolek Místní akční skupina Podbrdsko - základním cílem spolku je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech v regionu (MASpodbrdsko ©2017); 7) Rosenthal - občanské sdružení Rosenthal je skupinou mladých aktivních lidí, jejichž společným zájmem obohatit kulturní život a nabídku volnočasových aktivit v příbramském regionu (Oficiální webový portál Rožmitálu pod Třemšínem ©2017c).

Ve městě se nachází Kino Rožmitál pod Třemšínem a Kulturní klub, v němž se odehrávají společenské události jako např. Městský ples či Ples dobrovolných hasičů (Oficiální webový portál Rožmitálu pod Třemšínem ©2017d). Mezi tradiční akce společenského života ve městě patří: 1) Festival dechových hudeb spojený se Svatojánskou poutí (Oficiální webový portál Rožmitálu pod Třemšínem ©2017e); 2) Rydvalův Rožmitál - festival dechových orchestrů pořádaný na počest Rudolfa Rydvala, dirigenta Hudby Hradní stráže a mnohaletého uměleckého vedoucího Rožmitálské Venkovanka (Oficiální webový portál Rožmitálu pod Třemšínem ©2017f); 3) Den s českou královnou - tato letní slavnost se poprvé uskutečnila v roce 200 při příležitosti 545. výročí korunovace výše zmíněné české královny Johany z Rožmitálu; hlavním cílem těchto slavností je připomenutí osobností Rožmitálu, jejichž význam přesahuje rámec celého regionu i celého státu (Oficiální webový portál Rožmitálu pod Třemšínem ©2017g); 4) Velký jarmark lidových řemesel.

Společenský život Rožmitálu dále obohacují rožmitálský Divadelní spolek, dechová kapela Rožmitálská venkovanka, pěvecký sbor Třemšínská kvítka či činnost tří městských muzeí (Podbrdské muzeum s památníkem Jakuba Jana Ryby a České mše vánoční; Muzeum hasičstva; Muzeum cvokařství) (Oficiální webový portál Rožmitálu pod Třemšínem ©2017h).

4.2.3 Dimenze fyzicky vnímatelných objektů

Z poznatků prezentovaných v teoretické části vyplynulo, že mezi nejvíce charakteristické znaky, tvořící image města, patří fyzicky vnímatelné objekty (srov. podkapitola 3. 4 Image města). V Rožmitále k nim patří:

▪ **Zámek Rožmitál pod Třemšínem**

Tato historická dominanta oválného tvaru, založená ve 13. století Oldřich z Březnice, v níž od století šestnáctého sídlil rod Lvů z Rožmitálu v současné době chátrá. Ačkoli zde v roce 1989 a 1997 proběhly alespoň nejnútnejší záchrané práce (Hrady.cz ©2017) objekt zámku, v němž měla být expozice Národního muzea, spěje k úplné devastaci. Na vině současného stavu je z velké části Arcibiskupství pražské, které zámek převzalo od města Rožmitál pod Třemšínem v roce 1998; o dva roky později se totiž Arcibiskupství pražské stalo společníkem americké společnosti Trinity Coop s.r.o., na níž zámek soudně odhadnutý na téměř šest milionů korun převedlo (Starý Rožmitál ©2017).

▪ **Kostel povýšení sv. Kříže ve Starém Rožmitále**

Farní kostel Povýšení sv. Kříže ve Starém Rožmitále je nejstarší památkou města Rožmitálu pod Třemšínem a současně patrně nejvýznamnější dominantou; nikoli svými rozměry, nýbrž z výše uvedeného důvodu, že v kostele se nacházejí varhany, na něž preludoval J. J. Ryba. Kostel byl postaven v průběhu 13. století, o čemž svědčí gotický portál, odborníky datovaný do období let 1230 -1240. Součástí areálu je i hřbitov, na němž je, jak bylo nastíněno výše, pochována nejznámější osobnost Rožmitálu Jakub Jan Ryba (TIC Rožmitál pod Třemšínem ©2017b).

▪ **Filiální kostel sv. Jana Nepomuckého**

Za dominantní objekt centra Rožmitálu lze považovat kostel sv. Jana Nepomuckého z roku 1729. V letech 1904-1905 byl přestavěn v neo-barokním slohu a 8. října 1905 slavnostně konsekrován (vysvěcen). Jakub Jan Ryba v městské kapli také hrával, ale původní varhany se zde nezachovaly. V současné době plní městský kostel pro svoji výhodnější polohu náboženskou funkci pro obyvatele Rožmitálu využíván častěji než kostel farní (TIC Rožmitál pod Třemšínem ©2017c).

4.3 Obraz města pohledem autorky

V této části je představena mentální mapa Rožmitálu pod Třemšínem, tak jak byla zaznamenána v průzkumu autorky práce. K orientaci čtenáři zde poslouží zejména mapa centrální části města na obrázku č. 8, částečně i mapa na obrázku č. 7, kde jsou uvedeny městské části Starý Rožmitál a Voltuš.

4.3.1 Cesty

Jak bylo uvedeno v teoretické části, Lynch vymezuje cesty jako jakési dráhy, po nichž se obvykle, příležitostně nebo potenciálně pozorovatelé pohybují (Lynch, 2004, s. 47). Rožmitálem vede hlavní tepna – ulice Nádražní, která se mění v Tyršovu. Tato tepna spojuje Rožmitál s místní částí Voltuš. Z centra města vybíhají ulice vedoucí k Podzámeckému rybníku (severně ulice Havlíčkova a Příkopy, jižně Hofmeisterova), na které dále navazují ulice vedoucí do Starého Rožmitálu; podél Podzámeckého rybníka vede severně ulice Rybova, jižně alej Johanky z Rožmitálu.

Z pohledu chodce lze za atraktivní považovat Náměstí a přilehlé ulice, tedy oblast s centrem na Náměstí, severně ohraničenou ulicí Havlíčkova, východně ulicí Příkopy, jižně ulicí Palackého a Ing. Lízla (vedoucí k zámku) a západně Podzámeckým rybníkem.

Zkoumané území však nabízí pro chodce i další významní cesty, resp. okruhy cest. Jeden z nich vede od autobusového nádraží ulicí Komenského ke sportovnímu areálu, odtud se pak pěší pozorovatel dostane spojovací ulicí U Sadoňů na ulici Čelakovského a dále pak dvěma variantami (ulicemi Jungmannovou nebo Hálkovou zpět do centra a na Náměstí.

Pro místní i návštěvníky lze za pravděpodobně nejvíce atraktivní cestu považovat tu, jež by se dala nazvat „cesta po stopách Jana Jakuba Ryby. Jako výchozí bod poslouží Podbrdské muzeum. Z náměstí se chodec vydá několik desítek metrů do Rybovy ulice (stávala zde škola, v níž učil, srov. 4.2.1). Odtud vede cesta na okraj Podzámeckého rybníka kolem domku „Platejz“ (představuje původní rožmitálskou zástavbu), dále alejí Johanky z Rožmitálu do Starého Rožmitálu ke kostelu Povýšení sv. Kříže. Odtud se lze dostat na hřbitov, kde je J. J. Ryba pochován. Zpět na náměstí nebo na autobusové nádraží vede cesta ulicí Rybovou.

4.3.2 Okraje

V intencích Lynchovy koncepce jsou okraje prvky, které nejsou pozorovateli přímo využívány, neboť o nich neuvažuje jako o cestách; jejich úlohou je držet pohromadě ucelené plochy (Lynch, 2004, s. 47). V Rožmitálu našla autorka několik útvarů, které lze považovat za okraje.

Předně je to Podzámecký rybník, který z pohledu Lynchovy koncepce tvoří západní linii města, neboť jakoby město, resp. jeho centrální část, uzavírá.

Obrázek 9 Podzámecký rybník z leteckého pohledu

Zdroj: J. Jirousek²⁷

Linii východního okraje tvoří železniční dráha a dále rybník Horní Masáček; tato linie odděluje zabydlené území od volné plochy na okraji města.

Severním okraj vytváří komunikace pro automobily; cesta 19 směrem na Plzeň protíná rožmitálskou zástavbu (např. protíná ulice Sladkovského nebo Zálanská vedoucí do okrajových čtvrtí relativně vzdálených od samotného centra města) a odděluje tak městskou zástavbu od Přírodního parku Třemšín.

Za jihovýchodním okrajem města Rožmitál pod Třemšínem lze považovat usedlost U Pátého Hamru v katastrálním území Sedlov.

4.3.3 Oblasti

Lynch termínem oblasti (districts) rozumí střední až velké části města, jež se svým charakterem odlišují a vytváří tak strukturovanou mapu v pozorovateli. Individuální rozdíly se týkají toho, jestli v představě mají dominantní postavení cesty nebo oblasti (Lynch, 2004, s. 47).

Rožmitál pod Třemšínem nabízí v tomto ohledu pozorovateli a chodci „ostré kontury“ vymezující jednotlivé oblasti. První z nich je Náměstí a přilehlé okolí včetně zámku, v níž dominuje starší architektura (viz obrázek č. 10).

²⁷ JIROUSEK, J. Letecký pohled na Podzámecký rybník. [online] Nebeské.cz [cit 2017-01-16]. Dostupné z: <http://www.nebeske.cz/gallery/rozmital-pod-tremsinem-podzamecky-rybnik/>

Obrázek 10 Náměstí Rožmitál pod Třemšínem

Zdroj: autorka

Druhou oblastí je sever města se sídlištní panelákovou zástavbou a činžovními domy. Pomyslná jižní hranice oddělující tuto oblast od centra vede v linii ulice Jungmannova. Součástí této oblasti je i autobusové nádraží. Za relativně samostatnou sub-oblast této části lze považovat „sportovní“ část města s městským stadionem, tenisovým kurty a koupalištěm.

Obrázek 11 Sídlíštní zástavba na ulici Komenského

Zdroj: autorka

Třetí oblastí v centrální části města je opět sídlištní zástavba na jihu; pomyslnou severní hranici oddělující tuto oblast od centrální oblasti je linie ulic Palackého či na Sádkách.

K samostatným oblastem, které jsou v pěším dosahu pozorovatele a mohou tak být součástí jedné kognitivní mapy, se řadí oblast Starého Rožmitálu (severozápadní oblast) a částečně snad i přeci jen vzdálenější Voltuš (jihozápadní oblast). Oblasti Zálan, Sedlce, Skuhrova či Pňovic nelze z pohledu pěšího pozorovatele již považovat (vzhledem ke vzdálenosti) za oblasti města.

4.3.4 Uzly

Pojmem uzly rozumí Lynch body a strategická místa ve městě, jakožto intenzivní ohniska tvořená křížením či sbíháním míst s větší koncentrací lidí. Vzhledem k maloměstskému rázu (myšleno dle počtu obyvatel, nikoli ve smyslu životního stylu) lze za skutečné uzly považovat v Rožmitále pouze dvě místa.

Za hlavní uzel Rožmitálu lze označit bezesporu Náměstí. [Na tomto místě se nachází největší počet lidí, kteří zde buď hledají vlastní cíl své cesty (kostel, muzeum ad.) nebo se odtud vydávají různým směrem (srov. podkapitola 4.3.1 Cesty).

Druhým přirozeným uzlem je již z podstaty své funkce autobusové nádraží, umístěné nedaleko centra města na rozhraní ulic Komenského, Sladkovského a Rybovy. Umístění autobusového nádraží lze považovat za velmi zdařilé, neboť je odsud blízko jako do centrální oblasti, tak i do oblasti sídlištní (platí pro severní sídlištní oblast).

4.3.5 Významné prvky

Významné prvky představují v koncepci D. Lynceh hmotné prvky, do nichž pozorovatel zpravidla nevstupuje, které však slouží jako významné orientační body.

V Rožmitále pod Třemšínem lze rozeznat několik takových významných prvků. Hlavním orientačním prvkem, jehož dvě věže lze pozorovat z několika míst města, je kostel sv. Jana Nepomuckého, stojící v centru města, přímo na Náměstí.

Obrázek 12 Kostel sv. Jana Nepomuckého

Zdroj: autorka

Druhým významným prvkem, který pěšímu pozorovateli může sloužit jako jakýsi orientační bod, je budova zámku. Zámek nabízí „dvě tváře.“ Z určitého místa a větší vzdálenosti budí zdání zachovalé budovy (viz obrázek 13)

Obrázek 13 Pohled na zámek od Náměstí

Zdroj: autorka

Avšak změna pozorovatelovi pozice odhalí „druhou, temnější tvář“ zámku, ukazující na jeho špatný stav.

Obrázek 14 Pohled na zámek z ulice Ing. Lízala

Zdroj: autorka

Jako třetí významným prvek Rožmitálu objevila autorka práce budovu Zdravotnického zařízení (v níž se nachází i Úřad práce), ležící na strategickém místě naproti autobusovému nádraží. Budova sice není vysoká, avšak vzhledem k umístění je viditelná z více míst, a to jak ze směru od centra města, tak i ze severně položeného sídliště či z východu od sportovního areálu (ulice Komenského).

Obrázek 15 Budova zdravotnického zařízení

Zdroj: autorka

Za významný prvek Rožmitálu považuje autorka Lípu Johanky z Rožmitálu. Tento strom, kolem kterého chodil i J. J. Ryba, se nachází na počátku aleje Johanky z Rožmitálu, nedaleko Podzámeckého rybníka. Lípa sice není vidět z centra města, avšak při plánované cestě směrem od zámku do Starého Rožmitálu může posloužit jako orientační bod, jak je patrné z obrázku 16.

Obrázek 16 Lípa Johanky z Rožmitálu

Zdroj: autorka

V následující kapitole je prezentována sociologická studie, jejímž účelem bylo zjistit, jak město Rožmitál pod Třemšínem vnímají v intencích koncepce K. Lynche jeho obyvatelé.

5 OBRAZ MĚSTA ROŽMITÁL POD TŘEMŠÍNEM OČIMA JEHO OBYVATEL

Studie se zaměřuje na získání obrazu o tom, jaké kognitivní mapy si o svém městě vytváří jeho obyvatelé. Jak bylo nastíněno výše, výzkumné šetření je zakotveno do metodiky Kevina Lynche. Studie si klade za cíl získat představu o vnitřním obrazu zkoumaného prostředí u lidí, jenž v tomto městě bydlí.

5.1 Současný stav řešené problematiky

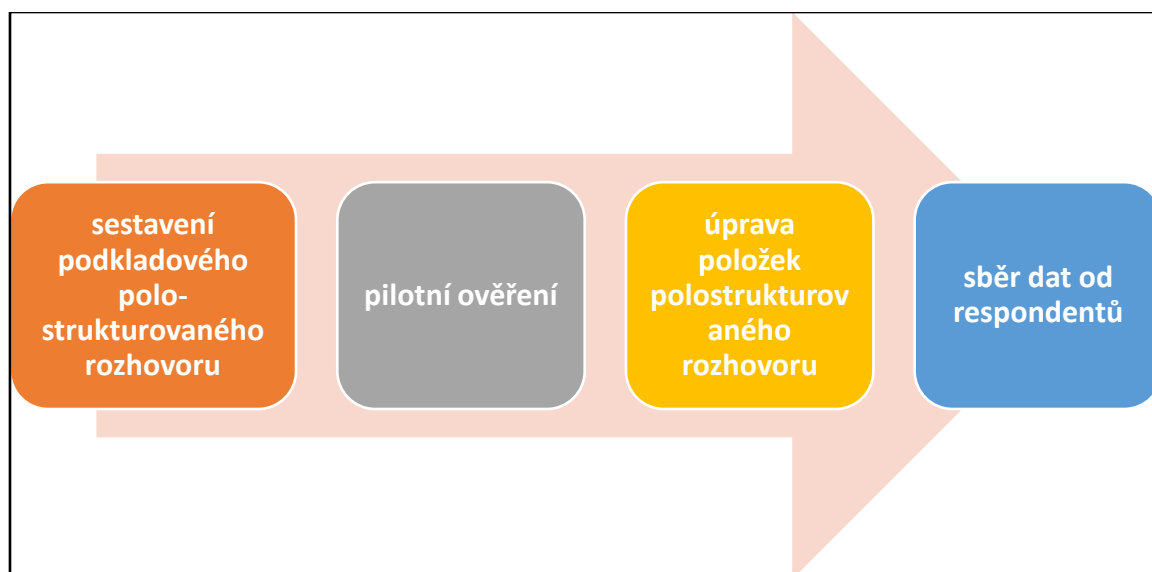
Jak jsme uvedli v úvodu práce, studií zaměřených na výzkum kognitivních map v České republice je velmi poskrovnu. Výzkum zakotvený do konceptu Kevina Lynche jsem našla pouze v podobě bakalářské práce V. Kovalské (2014), která se zaměřila na zkoumání mentálních map obyvatel sídliště Březová Hora. Zahraniční studie s využitím Lynchova konceptu jsem nenalezla. Konceptem kognitivní mapy domova, který se do určité míry kraje se záměrem této studie, se v teoretické rovině zabýval J. Šípek (2008).

5.2 Metodika

▪ Metody získávání dat

K získání podkladových dat práce využívá postup schematický znázorněný na obrázku 17.

Obrázek 17 Schéma postupu při sběru dat

Zdroj: autorka

V první fázi byla na základě poznatků získaných ze studia odborných zdrojů uvedených v teoretické části sestavena pracovní verze polostrukturovaného rozhovoru. Srozumitelnost verze byla následně testována v pilotním ověření na třech osobách, které nebyly součástí výzkumného souboru. Na základě testování došlo k úpravě formulace u některých položek. Takto upravená verze pak posloužila jako podkladový nástroj pro sběr dat.

Polostrukturovaný rozhovor obsahuje 13 položek, přičemž úvodní čtyři nečíslované otázky směřují k získání socio-demografických informací jednotlivých respondentů. Šest položek reprezentují otázky, dvě zbylé položky (č. 4 a č. 5) jsou pak grafické úkoly, doplněné o slovní komentář (položky 4a a 4 b).

Data z polostrukturovaného rozhovoru byla získána dvěma způsoby, a to jednak prostřednictvím záznamu rozhovoru (prostřednictvím nahrávky na diktafon) a dále prostřednictvím záznamu grafického projevu (náčrtu města) respondentů na: a) papír A4 (položka č. 8) b) zakreslení do mapy (položka č. 10).

Samotný sběr dat probíhal následujícím způsobem. Nejdříve jsem respondenty seznámila s jednotlivými body výzkumu. Pověděla jsem jim například, jak dlouho by měl trvat rozhovor, jaký bude mít průběh atd. Dále jsem se jednotlivých respondentů zeptala na to, jestli souhlasí s nahráváním rozhovoru na záznamové zařízení. Všichni respondenti s tímto postupem souhlasili. Respondentům jsem pokládala připravené otázky a případně otázky doplňující. Když rozhovor dospěl k položce č. 8, nejprve jsem přečetla zadání, přesvědčila, že respondenti zadání rozumí a následně jsem předložila respondentům čistý list papíru A4 a kreslicí tužky několika bare pro naskicování řešeného území. U položky 10 jsem respondentům předložila plán města Rožmitálu pod Třemšínem (měřítko 1: 6 000) a propisku. Po závěrečné položce jsem respondentům nabídla možnost doplňujícího vyjádření.

▪ **Metody analýzy a vyhodnocení dat**

Ze zaznamenaných ústních rozhovorů byla provedena transkripce relevantních výpovědí do písemné podoby. Odpovědi respondentů a graficky vyjádřené představy byly vyhodnoceny metodou kvantitativní i kvalitativní analýzy. Z kvantitativní analýzy byly využity ukazatele absolutní a relativní četnosti. Data byla vyhodnocena v programu Microsoft Excel 2016. Postupy kvalitativní analýzy jsou zakotveny do postupů využívaných při vyhodnocování kvalitativního výzkumu; autorka se zde inspirovala metodami, které uvádí Hendl 2005, s. 225), a to: a) kvazistatistickými postupy vycházejí z konverze kvalitativních dat do kvantitativního

formátu – odpovědi respondentů byli u vybraných položek rozčleněny do několika kategorií a následně vyhodnoceny kvantitativními postupy; b) editovacím postupem, založeným na interpretaci získaných dat.

▪ Charakteristika zkoumaného souboru

Při sestavování souboru respondentů bylo cílem oslovit co nejvíce lidí různého věku, aby byl výzkum rozmanitý a ukázalo se, jak vnímají daný prostor osoby všech věkových kategorií. Dalším kritériem bylo místo bydliště – důraz byl kladen na skutečnost, aby dotazovaní bydleli v různých oblastech města a aby celkový dojem nepůsobil tak jednostranně.

Tabulka 3 Základní informace o respondentech

Poř. číslo	Pohlaví	Věk	Dosažené vzdělání	Pracovní zařazení	Délka pobytu v RnT
1	žena	39 let	maturita	učitelka mateřské školy	39 let
2	žena	62 let	výuční list	seniorka/pečovatelka v domově pro seniory	42 let
3	žena	59 let	maturita	seniorka/referent	40 let
4	muž	66 let	výuční list	senior/seřizovač-opravář	66 let
5	žena	43 let	maturita	vázaný pojišťovací zprostředkovatel	23 let
6	žena	44 let	maturita	zástupce vedoucí	44 let
7	muž	36 let	výuční list	OSVČ	36 let
8	žena	77 let	výuční list	seniorka/opravářka el. motorů	54 let
9	žena	64 let	výuční list	seniorka/vedoucí prodejny	64 let
10	muž	78 let	výuční list	senior/opravář TV	56 let
11	muž	76 let	výuční list	senior/úředník	41 let
12	muž	26 let	vysoká škola Mgr.	IT oblast	26 let
13	muž	35 let	maturita	obchodní zástupce	14 let
14	žena	28 let	VOŠ - dis	zdravotní sestra	9 let
15	muž	45 let	výuční list	automechanik	22 let
16	muž	39 let	vysoká škola Mgr.	lékař	18 let
17	muž	19 let	maturita	student	19 let
18	žena	31 let	maturita	mateřská dov./sektertářka	31 let
19	muž	39 let	vysoká škola Mgr.	právník	13 let
20	žena	18 let	maturita	studentka	8 let

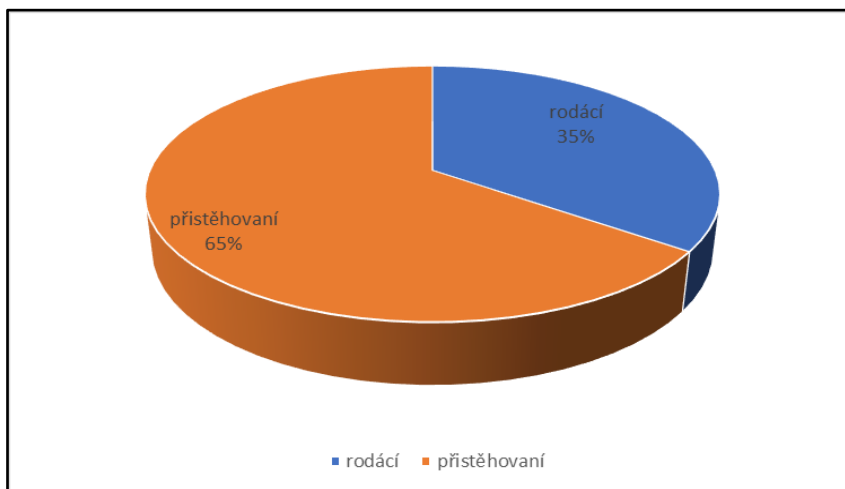
Zdroj: autorka

Celkem bylo osloveno 36 osob, konečný výběr pak byl zúžen na 20 lidí. Respondenti byli ochotni k účasti na studii pod podmínkou anonymity. Soubor tedy tvořilo 20 respondentů, 10 mužů a 10 žen

Respondenti, kteří jsou vyznačeni žlutě, se v Rožmitále narodili a žili po celý život. Z celkového počtu 20 respondentů tvořili rožmitálští rodáci 35% (n=7). Nejdéle žije v Rožmitále respondent s pořadovým číslem 4 (66 let). Nejkratší dobu pobývá v Rožmitále

respondentka s pořadovým číslem 20, které letos dosáhla plnoletosti a do Rožmitálu se přestěhovala ve svých 10 letech.

Graf 1 Členění souboru podle kategorií rodáci vs. přistěhovaní

zdroj: autorka

Nejstarší účastník studie dosáhl v době sbírání dat 78 let (respondent č. 10), nejmladší respondentka měla v době interview 18 let. Průměrný věk souboru činil 47,67 let, medián má hodnotu 43 let.

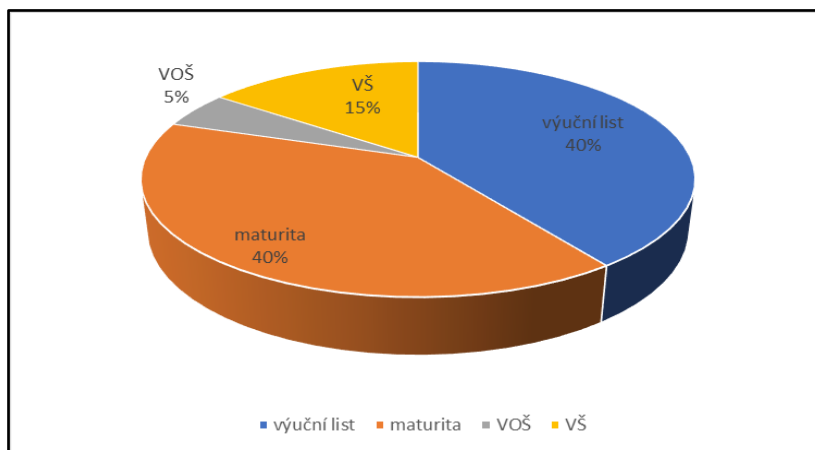
Členění souboru podle nejvyššího dosaženého vzdělání ukazuje tabulka 4 společně s grafem 2.

Tabulka 4 Složení souboru podle dosaženého vzdělání

Dosažené vzdělání N = 20			
Výuční list	Maturita	Vyšší odborné	Vysokoškolské
8	8	1	3

Zdroj: autorka

Graf 2 Členění souboru podle nejvyššího dosaženého vzdělání

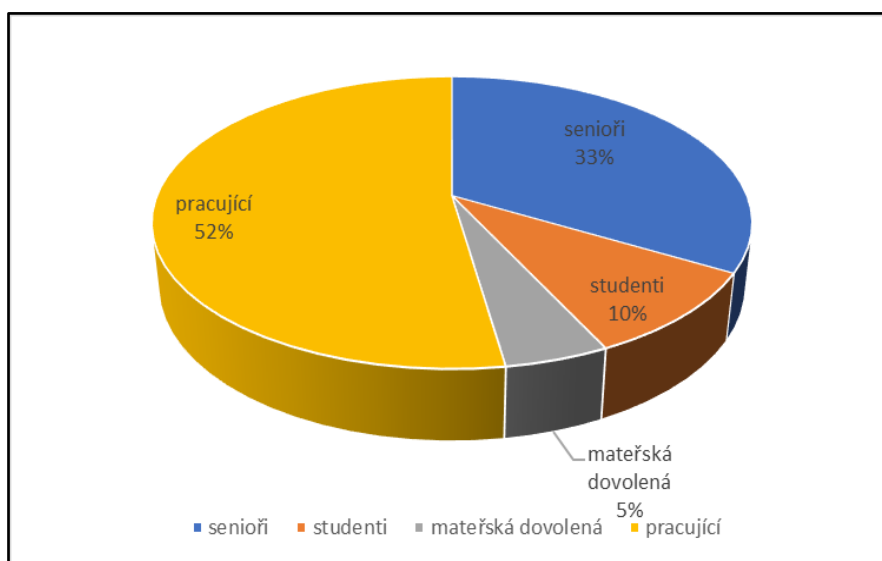

zdroj: autorka

Z uvedených údajů vyplývá, že shodně 40 % respondentů dosáhlo v době výzkumného šetření jako své nejvyšší dosažené vzdělání středoškolské vzdělání zakončené učňovským listem a středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou. Jedna účastnice studie ukončila svou vzdělávací dráhu získáním titulu Dis v rámci vyššího odborného vzdělání, tři respondenti vystudovali a úspěšně zakončili vysokou školu v magisterském stupni studia.

Výzkumu se zúčastnilo 7 seniorů, kteří tvořili třetinu souboru, dva studenti, zbylých 11 účastníků studie (52%) je v aktivním věku a pracuje, s výjimkou jedné respondentky na mateřské dovolené.

Graf 3 Členění souboru podle sociálního statusu

zdroj: autorka

5.3 Výsledky

V následující části jsou prezentována získaná data pomocí tabulek a prostřednictvím komentáře zjištěných údajů. U každé položky je nejdříve uvedena tabulka s přepisem odpovědí všech účastníků studie a dále pak souhrnná tabulka vytvořených kategorií.

Položka č. 1: K jakým účelům toto město využíváte, jak konkrétně Vám slouží?

V první položce jsem se chtěla dozvědět, jakou funkci město pro respondenty převážně plní, k jakému účelu město nejčastěji využívají. Přepis odpovědí respondentů přináší tabulka č. 5.

Tabulka 5 Účel využívání města – výpovědi respondentů

Poř. číslo	K jakým účelům toto město využíváte, jak konkrétně Vám slouží?
1	Bydlení, k nákupům málo, ke sportu vůbec (smích)
2	Bydlení, dříve práce, možnost být blízko přírody.
3	Nakupování doktor, úřad, pošta.
4	Bydlení, dříve práce, sport.
5	Bydlení, sportování, relax na zahrádce.
6	Převážně k bydlení.
7	K bydlení, k nákupu, ke sportu - ke všemu.
8	K bydlení, k nákupům
9	Bydlení.
10	Bydlení, procházky, povídání s lidmi.
11	Bydlení, léčení neduhů, občasné procházky v okolí domu.
12	Teď po skončení školy už zase k bydlení, sportování a zábavě.
13	Bydlení, sportování, setkávání s přáteli, výchozí bod pro cestu do práce
14	Město využívám vedle bydlení jako základnu k turistice. Dále k práci
15	Bydlení, práce, návštěvy restaurace.
16	K rodinnému životu, k léčení pacientů, v létě k hraní tenisu
17	K setkávání s partou, k víkendovým pařbám, k přespávání (úsměv), před nedávnem i k chození do školy
18	K životu s rodinou, k vycházkám, nákupům, k návštěvě úřadů
19	K bydlení, k práci, ke sportu, k poznávání života J. J. Ryby, amatérsky se zajímám o jeho dílo a život
20	K bydlení, k návštěvě kamarádek, kadeřnice, fitka, nedávno i vzdělávání

Zdroj: autorka

Z odpovědí respondentů jsem extrahovala několik základních kategorií, uvedených v tabulce č. 6. Neboť většina účastníků studie udala více účelů, k nimž město využívá, celkový počet odpovědí se nekryje s počtem respondentů. Účelem této položky však bylo zachytit právě pestrost funkce menšího města pro své obyvatele.

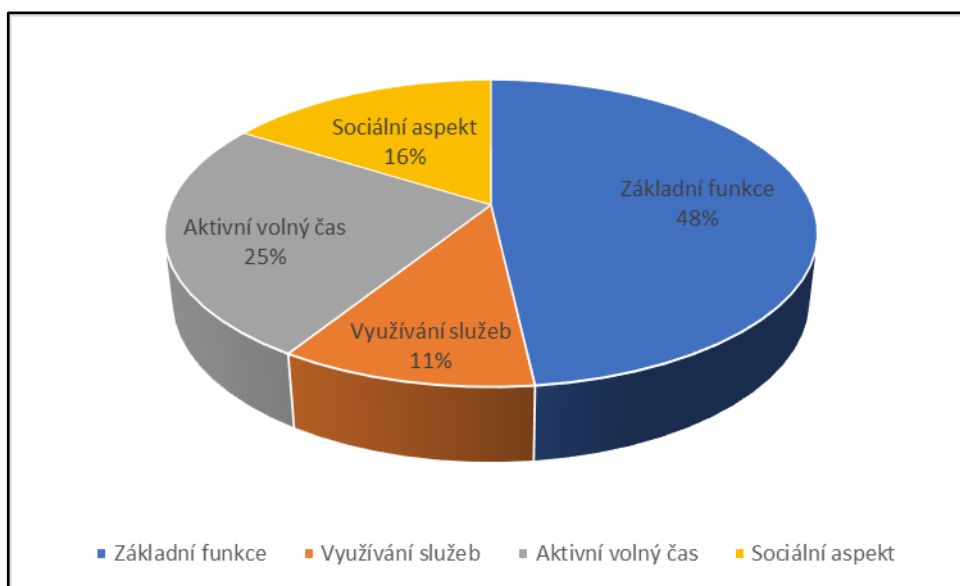
Tabulka 6 Účel využívání města – souhrnné údaje

Základní funkce		Aktivní trávení volného času	
bydlení	18	sport	9
nákupy	4	procházky do přírody	3
práce	5	relaxační aktivity	1
Celkem	27	zájem o dílo J. J. Ryby	1
Využívání služeb		Celkem	
lékař	2		
úřad	2	Sociální aspekt	
pošta	1	Komunikace s přáteli, setkání s partou, zábava	7
kadeřnice	1	Rodinný život	2
Celkem	6	Celkem	9

Zdroj: autorka

Odpovědi jsem rozdělila do čtyř základních kategorií. K základním funkcím či účelu využití města lze zařadit bydlení, nákupy a práci. Z celkového počtu všech odpovědí (56) tvoří podíl uvedených účelů zařazených do kategorie „základní funkce“ necelou polovinu (48%). Dva respondenti v rozhovoru jako základní účel bydlení neuvedli, neboť v současné době bydlí přes pracovní týden v jiné lokalitě, ovšem trvalé bydliště mají i nadále v Rožmitále a do města velmi často jezdí. Relativně malý počet respondentů uvedl nákupy, tento účel uvedli tři senioři a jedna žena na mateřské dovolené. Příčinou je pravděpodobně přeci jen omezená nabídka, což ilustrují i slova respondentky č. 5 „pokud mám možnost, nakupuji v Příbrami, mají tam v marketech mnohem větší výběr.“ Rovněž respondentka č. 1 uvedla, že Rožmitál využívá k nákupům málo.

Graf 4 Účel využívání města – souhrnné údaje

Zdroj: autorka

Rovněž překvapivě nízký počet respondentů uvedl využívání služeb, vyjma studentky navštěvující kadeřnici, uvedli tento účel pouze respondenti – senioři a respondentka toho času na mateřské dovolené. Aktivně v době sběru dat ani jeden z respondentů nenavštěvoval školu v Rožmitále, což je dáno věkovým složením souboru. Podíl výroků zařazených do kategorie „Využívání služeb“ činil 11%.

Funkci města spojenou s nabídkou možností aktivního trávení volného plní podle odpovědí respondentů Rožmitál uspokojivě. Do této kategorie jsem vedle sportu a procházek do přírody zařadila i odpověď č. 19, který volný čas věnuje odkazu J. J. Ryby, což znamená i pravidelné návštěvy muzea a dalších míst města spojená se jménem skladatele. Podíl odpovědí zařazených do této kategorie reprezentoval čtvrtinu (25%) z celkového počtu odpovědí.

Čtvrtou kategorií jsem nazvala „Sociální aspekt“; jsou zde zahrnuty ty odpovědi respondentů, kteří jako účel města označili společenská setkávání, zábavu, pobyt s přáteli, povídání si s lidmi ad. Podíl odpovědí této kategorie činí 16%.

Položka č. 2: Co se vám jako první vybaví pod pojmem Rožmitál pod Třemšínem?

Účelem zvolené formulace druhé položky bylo získat představu o tom, jak respondenti vnímají image města v intencích Lynchovy koncepce, podle něhož se image města do značné míry kryje s vizemi jednotlivců (srov. podkapitola 3.1). Předpokládala jsem, že odpovědi respondentů budou mířit do oblasti architektury (dimenze fyzikálních objektů) nebo do oblasti společenského života města.

Tabulka 7 Nejsilnější dojem spojený s městem - výpovědi respondentů

Poř. číslo	Co se vám jako první vybaví pod pojmem Rožmitál pod Třemšínem?
1	Kostel na náměstí, zbořený zámek, jinak nic
2	Hlavně lesy a příroda. Na zámek si už člověk pomalu ani nevzpomene.
3	Nevyužitý zámek, škola kam jsem chodila, hřbitov.
4	Jakub Ryba, Hofmeister (místní spisovatel z 19. století) hokejové hvězdy Černý a Šmíd (bývalí českoslovenští reprezentanti)
5	Brdy – příroda.
6	Rodina, klid.
7	Ryba, Hofmeister, manželka a děti
8	Dlouho jsem si zde nemohla zvyknout. Kvůli tomu, že muž působil po roce 1948 ve skautu, vyhodili ho z lepšího pracovního místa.
9	Vybaví se mě Růžové údolí a vše krásné, co jsem tam s kamarády prožila.
10	Zima tu začíná dost brzy. Příroda. A atentát na Kennedyho, v tom čase jsem se totiž sem přistěhoval.
11	Jan Jakub Ryba. Johana z Rožmitálu. Příroda, oblast dnešního Přírodního parku Třemšín.
12	Určitě základní škola a rybník Kuchyňka, kde jsem v dětství strávil hodně chvil.
13	Ze zcela osobních důvodů Sadoňák (úsměv), základka
14	Mě se vybaví Starý Rožmitál s kostelem a hřbitovem.
15	Cvokaři a cvokařské muzeum, to je jedinečná věc, která nikde jinde není.
16	Podzámecký rybník a Platejz
17	Stadion, tenisové kurty, plesy na kulturáku.
18	Náměstí, kostel na náměstí, zámek.
19	Jednoznačně Jan Jakub Ryba a vše, co je s ním v tomto městě spojené.
20	Asi škola a kulturák.

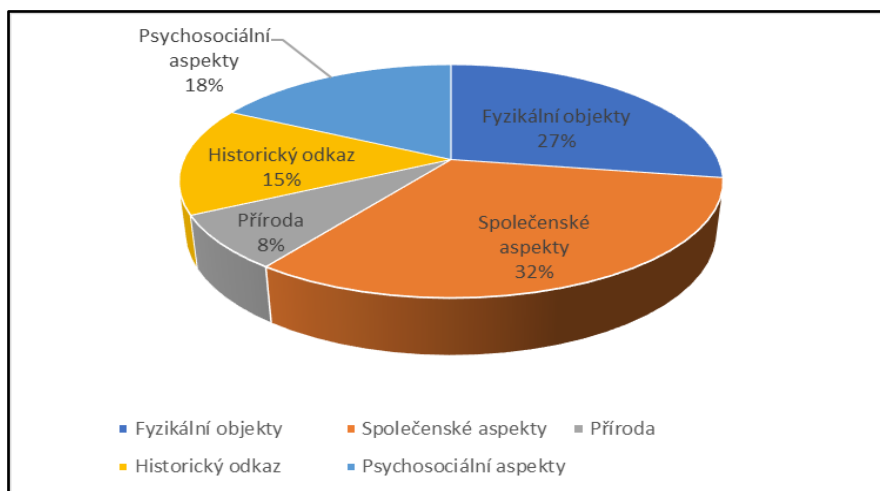
Zdroj: autorka

Tyto předpoklady se naplnily, avšak jak vyplývá z dat uvedených v tabulce 7, někteří respondenti „zobrazili“ ve mentální mapě města i asociace a vzpomínky na události spojené s pobytem (životem) v Rožmitále. Tyto odpovědi jsem spíše očekávala v následující položce. Jak však vyplývá z poznatků uvedených v právní kapitole, pocity a prožitky spojené s daným místem jsou nedílnou součástí postupů a přístupů kognitivního mapování (srov. tab. 1; Zelenka, 2008, s. 47).

I zde zvolili respondenti více odpovědí, proto jejich počet (40 odpovědí) neodpovídá počtu respondentů. Odpovědi jsem opět rozčlenila do několika kategorií. Kategorii „Fyzikální objekty“ lze z kontextu výpovědí identifikovat jako významné prvky, resp. oblasti v intencích Lynchovy koncepce – respondenti si v tomto případě vybavili pod pojmem Rožmitál obecně známé, turisticky atraktivní objekty (oblast Starý Rožmitál) reprezentující město i jako turistickou destinaci. Druhá kategorie Společenské aspekty obsahuje představy, které jsou nějakým způsobem spojeny s osobním životem respondentů. Z kontextu výpovědí např. vyplynulo, že pro respondenta č. 16 představuje Podzámecký rybník určitou obecnou dominantu Rožmitálu, kdežto pro respondenty č. 12 a č.13 a evokuje rybník Kuchyňka, resp. Sadoňský rybník představy spojené s osobním životem, se setkání s lidmi. Kategorie Příroda obsahuje ty představy respondentů, u kterých je nejsilnější dojem z představy Rožmitálu spojen s přírodou. Kategorii Historický odkaz jsem zvolila pro výpovědi respondentů, kteří si jako první při vzpomínce na Rožmitál představí některou z významných historických osobností. Poslední kategorie reprezentuje představy Rožmitálu spojené s osobním životem (rodina), resp. osobními vzpomínkami (např. respondent č. 4 na hokejisty).

Absolutní a relativní zastoupení odpovědí zobrazují tabulka č. 8 společně s grafem č. 5.

Graf 5 První (nejsilnější) dojmy spojeny s městem – souhrnné údaje

Zdroj: autorka

Tabulka 8 První (nejsilnější) dojmy spojený s městem – souhrnné údaje

kategorie Fyzikální objekty	
Kostel na náměstí	2
Zámek	2
Hřbitov	2
Cvokařské muzeum	1
Kostel ve Starém Rožmitále	2
Starý Rožmitál	1
Platejz	1
Podzámecký rybník	1
Celkem	11
kategorie Společenské aspekty	
Rybník Kuchyňka	1
Rybník Sadoňák	1
Základní škola	4
Růžové údolí	1
Stadion a tenisové kurty	3
Kulturní dům	2
Plesy	1
Celkem	13
kategorie Příroda	
Brdy	1
Brzy začínající zima	1
Přírodní park	1
Celkem	3
kategorie Historický odkaz	
J. J. Ryba	4
Hofmeister	1
Johana z Rožmitálu	1
Celkem	6
kategorie Psychosociální aspekty	
Rodina	2
Osobní vzpomínky	4
Celkem	7

Zdroj: autorka

Ze zjištěných údajů vyplývá, že největší podíl (32%) „prvních“ představ tvoří výpovědi zařazené do kategorie „Společenské aspekty“. Jak bylo naznačeno výše, jedná se v podstatě o společenskou dimenzi image města zahrnující různé společenské aktivity. Některým respondentům evokuje první představa Rožmitálu jejich společenská setkávání u rybníků, v Růžovém údolí, na základní škole, na plesech a dalších akcích v kulturním domě. Druhou nejčastěji zastoupenou kategorií jsou Fyzikální objekty (27%) reprezentované významnými prvky a oblastí (Starý Rožmitál). Podíl odpovědí zařazených do kategorie Psychosociální aspekty tvoří 18% z celkového počtu odpovědí. Do této kategorie patří asociace Rožmitálu s osobními vzpomínkami (např. respondent č. 10, představa Rožmitálu asociovaná s atentátem

na amerického prezidenta) a představy spjaté s rodinou. 15% ze všech odpovědí činily představy spojené s odkazem historických osobností, především tedy s J. J. Rybou. Kategorie „Příroda“ je sycena celkem třemi odpověďmi (8%), přičemž dvě se týkají představ Rožmitálu spojených s přírodní oblastí a jedna přírodních podmínek.

Položka č. 3: Co pro Vás město znamená, „představuje“, „symbolizuje“?

Formulace třetí položky byla zvolena se záměrem doplnit nebo rozšířit představy mentální mapy z položky č. 2.

Zaznamenané odpovědi respondentů uvádí tabulka č. 9.

Tabulka 9 Asociace spojené s představou města - výpovědi respondentů

Poř. číslo	Co pro Vás město znamená, „představuje“?
1	Růžové údolí, o kterém mě v dětství povídala jedna paní učitelka
2	Asi hlavně tu přírodu
3	Všechno – dcera zde chodila do školy, já s manželem do práce, nakupujeme tady, chodíme na úřad, na poštu – zkrátka celý život.
4	Hlavně ty významné osobnosti, o kterých jsem už mluvil (viz položka 2), a taky Johanka z Rožmitálu
5	Splnění toho, že tady mám rodinu, děti – část mého života.
6	Jistotu.
7	Dětství, domov, knihovnu.
8	Domov, bydlení, práce, rodina, příroda.
9	Domov a práce, kterou jsem tady měla celý život.
10	Skoro celý život.
11	Přírodu, Brdy, třemšínský přírodní park.
12	Dětství, dospívání, místní hospody a kluby, stadion.
13	Rodinný život, sportování, jízdu na kole.
14	Příjemný, nehektický život maloměsta.
15	Rodinu, práci, kamarády
16	Místní památky, hlavně Starý Rožmitál
17	Hraní tenisu
18	Ted' hlavně procházky s dětmi, přírodu okolo města
19	Musím se opakovat – Jana Jakuba Rybu
20	Pohodu, školu, kamarádky, domov.

Zdroj: autorka

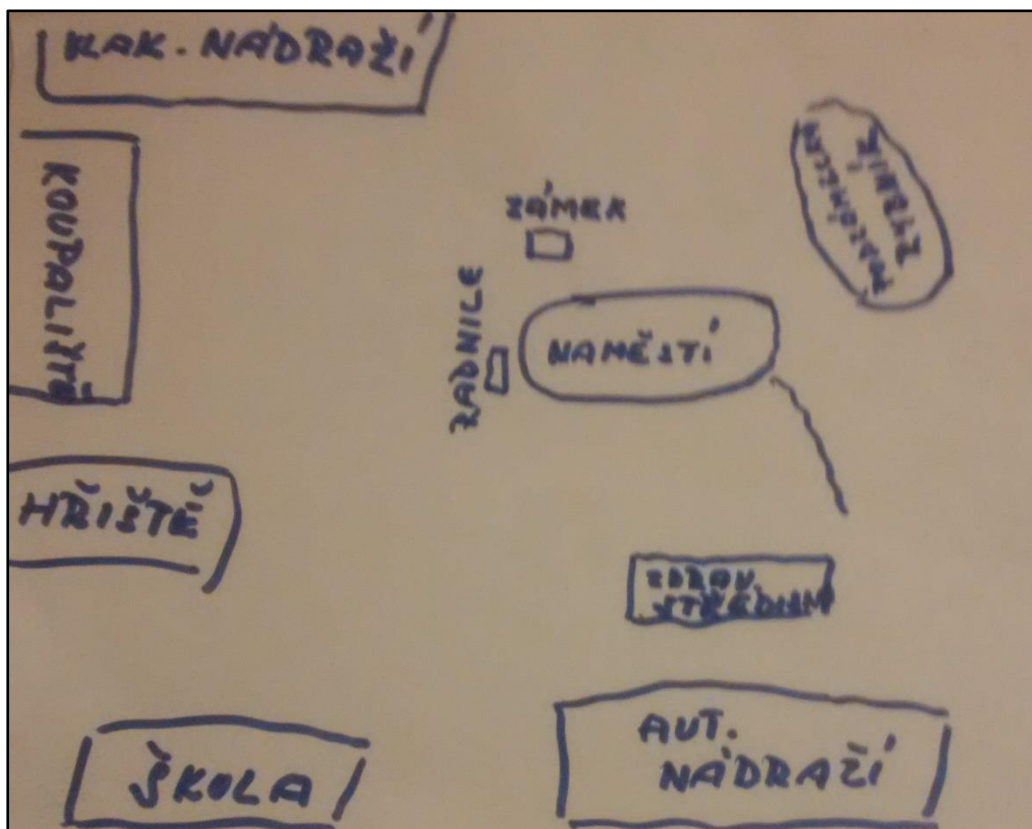
Zjištěná data ukazují na vysokou roli pocitů v kognitivním mapování respondentů. Pro mnohé respondenty město symbolizuje představy, které spadají do stanovené kategorie Psychosociální aspekty. Představy této kategorie dominují. Jen menší část respondentů si město spojuje s konkrétním místem nebo oblastí (respondent č. 16), přírodou (např. respondent č. 2), významnou osobností (respondenti č. 4 a č. 16).

Položka č. 4: Namalujte rychlou kresbu města, vyznačte tam, co je pro Vás důležité (např. hlavní ulice, kostel, obchodní dům, středisko, náměstí apod.). Udělejte to tak, jako kdybyste popisoval město nějakému cizinci město s tím, že mu vysvětlíte všechny záchytné a důležité stavby nebo ulice, které mu usnadní orientaci.

U této položky jsem chtěla zachytit jednotlivé části mentální mapy města respondentů podle konceptu K. Lynche, tedy jejich představy o cestách, okrajích, uzlech, oblastech a významných prvcích.

Skici vybraných respondentů jsou uvedeny v příloze. Na tomto místě prezentuji jako příklad skici respondentky č. 2.

Obrázek 18 Skica respondentky č. 2

Zdroj: autorka

Položka č. 4b: Popište, co jste namalovali.

V druhé části položky č. bylo úkolem respondentů popsat, co nakreslili či naskicovali. Deskripci skic jednotlivých respondentů uvádí tabulka 10.

Tabulka 10 Popis kresby - - výpovědi respondentů

Poř. číslo	Popis kresby města
1	Namalovala jsem centrum Rožmitálu, dominuje mu zámek, kostel na náměstí, kostel ve Staráku, rybník krásnej velkej a obchody na náměstí a hospody okolo. A z náměstí, když člověk může jít na autobus, tak jde okolo zdravotního střediska přes potok, kde plavou kachny.
2	Začala jsem náměstím, to je jako střed, pak radnice, zámek, rybník, potom zdravotní středisko, autobusový nádraží, pak škola, hřiště, koupaliště, vlakový nádraží. To jsou místa, která jsou pro mě ve městě důležité. Hlavní tepnou města je podle mého ulice vedoucí ke škole (Komenského). Já ani ty názvy ulic neznám, orientuji se podle staveb.
3	Namalovala jsem ty nejdůležitější místa – náměstí s kostelem, obecní úřad, muzeum, hospodu, zámek, Podzámecký rybník, zdravotní středisko, školu, rybník s jezem, obchod Norma, Agrostroj kde jsem pracovala, stadion.
4	Tak pokud si představím „okružní cestu“ nejdříve mě asi napadne náměstí s kostelem a společenským centrem, pak muzeum, Podzámecký rybník a zámek. Ve Starém Rožmitále kostel, a hřbitov a pak když se budu vracet zpět, tak zdravotní středisko, obchodní dům, Policie, Domov důchodců, Sokolovna, Norma, sídliště, škola a stadion.
5	Podle mě je důležitá příroda (lesy), zámek, kostel na náměstí, Podzámecký rybník, ulice J. J. Ryby, alej Johanky z Rožmitálu, zdravotní středisko, základní škola, která je nejkrásnější ve středních Čechách a dětské hřiště.
6	Namalovala jsem nejdříve můj dům a pak vlakový nádraží, odkud jezdím do práce. Za důležité objekty města považuji náměstí, a obchodník. Podzámecký rybník je moje dětství. Do aleje chodím s dětma, se psem, když se potřebuji uklidnit, jdu tam i v noci sama.
7	Muzeum, radnice, zámek, kostel – tyto stavby jsou podle mé zkušenosti nejvíce vyhledávané turisty.
8	Důležitý je pro mě na náměstí kostel. Pak ulice vedoucí k mému domovu. Pro turisty je důležitý Starý Rožmitál, zámek a stará škola a cesta k Sobeňáku. Pro místní je důležitá nová škola a Třemšín.
9	Zámek, podzámčí, náměstí, kostel – to vše patří k sobě, to je střed. Škola, tam jsem chodila do školy, zdravotní středisko je velmi nutné. Rybník Sadoňák a stadion jsou blízko sebe, tady jsem se chodila koupat. Ulice Palackého je hlavní spojovací uzel. Cikánka to je opravdu symbol Rožmitálu.
10	Já bych turistovi ukázal Cikánku, zavedl bych ho k zámku, k Podzámeckému rybníku, k rybníku Voldán a do Starého Rožmitálu.
11	Pro mě náměstí, protože jsem pamětník, nakreslím Vám jak vypadalo náměstí v roce 1945. Uprostřed stál stejně jako dnes kostel a kašna, která tam už není. V čele byla stejně jako dnes radnice a všechny ostatní provozovny jsou dnes již minulostí. Vedle radnice byla hospodářská záložna a kloboučnictví. Na rohu byla galanterie (dnes jsou tam Vietnamci), lékárna, spořitelna, koloniál a další obchody, na druhém rohu byla autodílna. Na západní straně stály dva soukromé domky a na roku Měšťanská škola. Na jižní straně byl hotel Panský dům, řeznictví, hotel Slavie, kovoprodejna a soukromé domy.
12	Nevím jak pro turisty, ale pro mě jsou ve městě důležité autobusové nádraží, Podzámecký rybník, Sadoňák, a Lípa Johany z Rožmitálu.
13	Namaloval jsem základní orientační body Náměstí, Zámek, cestu od Podzámeckému rybníku a cestu Rybovou ulicí k autobusovému nádraží, které je vlastně centrem města.
14	Do skici podle mě patří vlakové nádraží, cesta z vlakového nádraží na Náměstí, kostel na náměstí jako orientační bod, Podzámecký rybník, alej a Starý Rožmitál
15	Já jsem nakreslil Sadoňák na koupání, odtud cestu na Náměstí s kostelem, a odtud cestu k Zámku a k Podzámečáku.
16	Náměstí je středem, Podzámecký rybník okrajem jedné části města, vlakové nádraží okrajem druh strany, hlavní uzel tvoří autobusové nádraží
17	Pro mě jsou důležité tenisové kurty, autobusové nádraží a bydlíště na Sídlišti.
18	Nakreslila jsem Náměstí, kostel na náměstí, zámek, Podzámecký rybník, kostel a hřbitov ve Starém Rožmitále, protože si myslím, že toto turisty zajímá.
19	Jsem monotematický, nakreslil jsem objekty spojené s působením J. Ryby a cesty které k nim vedou.
20	Načtrla jsem sídliště kde bydlím, školu, kam jsem chodila, cestu ze školy na Náměstí a k zámku.

Zdroj: autorka

Z analýzy popisu cest vyplývá, že ve skicích se objevují všechny prvky Lynchovy koncepce. Náměstí, autobusové nádraží a vlakové nádraží jako *uzly*. Respondenti popisují různé *cesty* vedoucí k objektům, např. respondentka č. 2 označuje ulici Komenského za hlavní tepnu města. *Okraje* reprezentují Podzámecký rybník či vlakové nádraží (respondent č. 16).

Významné prvky jsou značně subjektivní, nejčastěji se však v popisech objevují ty nejznámější, tedy oba kostely, zámek či alej. Dále respondenti považují za významné zdravotní středisko (respondentka č. 2), obchodní dům (respondentka č. 6), muzeum (respondent č. 7), historické stavení Cikánku (respondenti č. 8 a č. 9), tenisové kurty (č. 18) či školu (č. 19). Objekty spojené s působením J. J. Ryby explicitně zmínil pouze respondent č. 19.

Položka č. 5: Vyznačte na mapě Vaši nejčastěji vykonávanou cestu v Rožmitále pod Třemšínem. Odkud a kam vede? Označte trojúhelníkem místo Vašeho bydliště, a cíl označte kolečkem.

V páté položce jsem se zaměřila na jeden specifický prvek koncepce K. Lynche, a to na cesty. Úkolem klientů bylo vyznačit v plánu města Rožmitálu nad Třemšínem cestu, po které se ve městě vydávají nejčastěji.

Zaznačené cesty v mapách vybraných respondentů jsou uvedeny v příloze. Jak příklad uvádím na tomto místě mentální mapu nejčastější cesty respondentky č. 1.

Obrázek 19 Zakreslená cesta v mapě - respondentka č. 1

Zdroj: autorka

Slovní přepis cest, tak je popsali jednotliví respondenti, je uveden v tabulce č. 12. Za účelem vyhodnocení jsem uvedené cesty rozdělila do čtyř kategorií: 1) cesty vedoucí na

pracoviště respondentů, 2) cesty prováděné za účelem nákupu, 3) cesty vykonávané za jiným osobním účelem (např. do zdravotního střediska, na stadion ad.), 4) vycházkové cesty. V této položce se počet odpovědí rovná počtu respondentů.

Tabulka 11 Nejčastější trasa ve městě - souhrnné údaje

Účel cesty	N =20
Cesty za účelem práce	3
Cesty za účelem nákupu	2
Cesty za jiným osobním účelem	6
Vycházkové cesty	9

Zdroj: autorka

Ze získaných popisů vyplývá, že nejvíce respondentů – téměř polovina - vykonává jako svou nejčastější cestu vycházku. Šest respondentů zakreslilo cestu za jiným osobním účelem, jako např. do zdravotního střediska, do muzea, na stadion či ke kamarádce. Nejčastější cestu směřující na pracoviště zakreslili tři respondenti. Nízký počet respondentů, kteří zakreslili jako nejčastější cestu vedoucí za účelem nákupu, konvenuje s výpověďmi o omezených nákupních možnostech (ve srovnání např. s nedalekou Příbramí) uvedenými v položce č. 1.

Tabulka 12 Nejčastější trasa ve městě - výpovědi respondentů

Poř. číslo	Vyznačte na mapě Vaši nejčastěji vykonávanou cestu v Rožmitále pod Třemšínem. Odkud a kam vede.
1	Z bydlíště ve Starém Rožmitále Rybovou ulicí přes autobusové nádraží do práce (mateřská škola) na ulici Komenského
2	Z bydlíště na sídlišti do obchodního domu.
3	Z bydlíště do obchodního domu a na náměstí.
4	Nejčastěji chodím z domu do zdravotního střediska.
5	Z bydlíště na kole na rybník k Sobeňáku.
6	Z domu chodím na procházku se psem okolo kina ke kulturáku.
7	Procházka z domu k zámku.
8	Procházka z domu na hřbitov alejí ve Starém Rožmitálu.
9	Z domu do přírody na borůvky.
10	Vycházková cesta z domu vzhůru cestou ke kasárnám.
11	Cesta z domu ke zdravotnímu středisku.
12	Pěšky chodím nejčastěji z práce na Havlíčkové ulici do restaurace v protější ulici Jungmannově a po obědě zpět.
13	Z domu do kanceláře vzdálené půl kilometru.
14	Nejčastěji chodím z domu na vycházku k Jezu.
15	Pěšky nejčastěji do garáže, tedy do práce.
16	Z domu vycházkou k podzámeckému rybníku
17	Z domu na stadion
18	S dětmi z domu k rybníku Kuchyňka
19	Z domu do muzea na náměstí
20	Z domu do kámošce co bydlí na sídlišti.

Zdroj: autorka

Položka č. 5b) Zaměřte se při představě nakreslené trasy na své vnitřní pocity, čeho si cestou všimáte, jestli cestou něco cítíte, slyšíte nebo vidíte.

Účelem této položky bylo získat přehled o roli pocitů a percepcie při kognitivním mapování během nejčastěji prováděné cesty, tak jak ji respondenti zaznamenali při předchozí položce. Odpovědi účastníků studie uvedené v tabulce 14 jsem podobně jako u předchozí položky rozdělila do čtyř kategorií podle převažujícího způsobu vnímání nebo pociťování: 1) vizuální vjemy, 2) akustické vjemy, 3) čichové vjemy, 4) vnitřní představy..

Tabulka 13 Popis pocitů a vjemů u trasy - souhrnné údaje

Percepcie a pocity při cestě	Počet
Vizuální vjemy	6
Akustické vjemy	8
Čichové vjemy	3
Vnitřní představy	5

Zdroj: autorka

Někteří respondenti uvedli více vjemů nebo pocitů, z tohoto důvodu počet odpovědí neodpovídá počtu respondentů.

Tabulka 14 Popis pocitů a vjemů u trasy - výpovědi respondentů

Poř. číslo	Popište Vaše pocity při nejčastěji vykonávané trase
1	Vidím změny, kde se opravuje domeček, vidím kachny, nejvíc mě zajímá na zdravotním středisku, kolik je hodin a kolik je stupňů. Když jdu zpátky, dívám se, kdo jezdí na šlapadlech na rybníku, zda jsou vyvezeny kontejnery a kdy zavírají v mlékárně. Taký si všímám, jak nový sousedi opravují plot. Při cestě vnímám zpěv ptáků a když je topná sezona, tak kouř z komínů
2	Při cestě na koupaliště slyším zpívat ptáky, cesta ve mně vyvolává vzpomínky, jak jsme tam chodili, když byly děti malé, jak děti lozily na břízy, plavaly v rybníce.
3	Vnímám lidi před obchodem, hlavně přes léto. Vadí mě smrad z kontejnerů na náměstí.
4	Nic extra nevnímám ani na nic nemyslím.
5	Líbí se mě cesta, vždy se tady cítím pozitivně. Vnímám přírodu.
6	Při procházce vnímám vítr a ticho.
7	Pěkné okolí, cesta, ticho.
8	Představuji jsem si, jak alejí chodila královna.
9	Nejvíce si uvědomuji zvuky ptáků.
10	Vnímám přírodu, panoramata a snažím se ji vtisknout do paměti.
11	Já už vnímá jen bolest kloubů (úsměv)
12	Vnímám vůni připravovaných jídel
13	Vždy se podívám na věže kostela, je to útěšný pohled
14	Nejčastěji vnímám zvukový projev racků.
15	Nevnímám nic, myslím na to, co bude v práci.
16	Soustředím se na vlastní myšlenky, nebo se snažím vypnout a nic nevnímat.
17	Myslím na zápas, který mě čeká.
18	Když mě děti nechají, snažím se pozorovat okolní přírodu.
19	Soustředím se na Rybu (úsměv).
20	Zaznamenan, když někdo, kdo mě míjí pěkně voní, jsem ujetá na parfémů (úsměv). A taky vnímám hulákání děcek na sídlišti.

Zdroj: autorka

Akustické vjemy jako je zpěv ptáků, ale i ticho při nejčastěji prováděné cestě uvedlo nejvíce respondentů (8). Šest respondentů si při vnitřní představě nejčastěji vykonávané cesty vzpomnělo na vizuální vjemy (pozorování přírody, vnímání lidí, cesty ad.). Vnitřní představy či soustředění se na vlastní myšlenky sdělilo 5 respondentů, čichové vjemy tři účastníci výzkumu. Jeden respondent (č. 4) sdělil, že nic nevnímá ani na nic při cestě nemyslí.

Položka č. 6: Jaké části města (oblasti) považujete podle Vás za nejvýraznější? Jmenujte ty, které jsou pro vás nejvíce rozpoznatelné a zapamatovatelné. Oblasti mohou být malé i velké, důležité je, že Vás zaujmou na první pohled. Pro někoho to mohou být i ulice, části Starého Rožmitálu, náměstí atd.

Formulace šesté položky směřoval k dalšímu specifickému prvku Lynchovy koncepce, a to k oblastem. Jak bylo uvedeno v teoretické části, v pojetí Kevina Lynche představují oblasti střední až velké části města, které je pozorovatel mentálně schopen pojmut a které vykazují určité společné vlastnosti. Odpovědi respondentů jsou uvedeny v tabulce 15.

Tabulka 15 Výrazné oblasti - výpovědi respondentů

Poř. číslo	Jaké části města (oblasti) považujete podle Vás za nejvýraznější?
1	Mně se líbí, a myslím si že i turistům alej Johanky z Rožmitálu. Dále Starý Rožmitál, který je krásný.
2	Pro mě asi okolí školy, protože ji navštěvovaly děti, pak asi nákupní středisko a zdravotní středisko. Tyto oblasti i celé město mě připadá přehledné, člověk se lehce orientuje.
3	Náměstí, „Rožmitálský Benátky“ (část města mezi náměstím a obchodem Norma, kde protéká potok mezi domy – pozn. autorky).
4	Náměstí, sídliště, okolí domu Cikánka
5	Okolí zámku
6	Rožmitál jako celek.
7	Pro mě je nejvýraznější oblast se sportovními hřišti.
8	Náměstí (dříve však bylo živější), Starý Rožmitál. Dříve oblast dnešního sídliště, kde byly malé chaloupky.
9	Náměstí. A taky místo, kde jsem měla svůj krám.
10	Alej Johanky. Místa spojená s Rybou.
11	Starý Rožmitál, Okolí zámku.
12	Centrum města s obchůdky.
13	Podzámecký rybník s alejí.
14	Krásná nová škola s okolím
15	Náměstí s kostelem
16	Okolí Podzámeckého rybníka
17	Sportovní areál
18	Určitě Starý Rožmitál
19	Starý Rožmitál s kostelem a hřbitovem
20	Asi sídliště

Zdroj: autorka

I zde účastníci studie uvedli většinou více než jednu oblast. Z odpovědí vyplývá, že v kognitivních mapách se z oblastí Rožmitálu pod Třemšínem v myslích respondentů nejčastěji objevuje Náměstí (tedy centrum města) a oblast Starého Rožmitálu – tyto dvě oblasti uvedlo shodně pět respondentů. Tři účastníci studie považují za výrazné oblasti Alej Johanky z Rožmitálu s přilehlým Podzámeckým rybníkem. Okolí chátrajícího zámku uvedli dva respondenti. Další oblasti souvisí buď s osobním zájmem respondentů (např. místa spojená s působením J. J. Ryby, okolí domu Cikánka) či s funkční stránkou města (např. sídliště, okolí školy, oblast nákupního a zdravotního střediska ad.)

Tabulka 16 Výrazné oblasti - výsledky analýzy

Percepce a pocity při cestě	Počet
Alej Johanky z Rožmitálu	3
Starý Rožmitál	5
Okolí školy	2
Oblast nákupního a zdravotního střediska	1
Náměstí (centrum města)	5
Oblast zvaná Rožmitálské Benátky	1
Okolí zámku	2
Sídliště	2
Okolí domu Cikánka	1
Oblast se sportovními zařízeními	2
Místa spojená s odkazem J. J. Ryby	1
Okolí Podzámeckého rybníka	3

Zdroj: autorka

Položka č. 7: Myslíte si, že je pro Vás nebo pro turisty město čitelné, snadno rozpoznatelné, čili, že má dost záchytných bodů pro snadnou orientaci?

V sedmé otázce jsem chtěla od respondentů získat jejich představy o záchytných bodech, resp. o uzlech jako o dalším specifickém prvku Lynchovy koncepce. Z poznatků uvedených v teoretické části vyplývá, že Kevin Lynch pojem uzly rozuměl body a strategická místa ve městě, jako jsou křižovatky, nádraží, nákupní střediska, ale i místa, které lze považovat za „uzly“ ze subjektivního hlediska, jako např. oblíbená hospoda, sportovní areál, škola apod. Uzly tvoří záchytné body, jedná se o místa orientace, které reprezentují skutečnost, do jaké míry je město pro člověka „čitelné“ či přehledné.

Odpovědi respondentů zachycuje tabulka 17.

Tabulka 17 Záchytné body – výpovědi respondentů

Poř. číslo	<i>Myslíte si, že město má dost záchytných bodů pro snadnou orientaci?</i>
1	Ano. Vždycky hlavní cesta vede do města. Ze všech stran lze dojít do města. Křižovatka u lékárny však není dobře označená, tam by mohli turisté cestou do Starého Rožmitálu bloudit.
2	Myslím, že ano, hlavně kostel na náměstí a pak velkej rybník (Podzámecký, pozn. autorky).
3	Město je malé, turisté snadno najdou muzeum, náměstí i Rybův kostel.
4	Myslím, že město je čitelné a přehledné. U střediska je ukazatel na Starý Rožmitál, turisté by měli najít cestu.
5	Docela je přehledné, když jsem sem přistěhovala, neměla jsem problémy se zde zorientovat.
6	Když mě někdo přijede navštívit, orientuje se podle rybníka. Město je přehledné.
7	Město je přehledné, ale pro turisty chybí značení cesty do Starého Rožmitálu.
8	Já nevím, myslím, že orientace ve městě je dobrá.
9	Zámek – mě nic jiného nenapadne, i když je zruinovaný. Oba kostely. A nová škola. Chybí ukazovatele na Starý Rožmitál.
10	Ano je přehledné, na malé město je tu dost záchytných bodů, rybník, kostel na náměstí, zámek.
11	Záchytným bodem je kostel na náměstí.
12	Tady se nemůže nikdo ztratit, všechny cesty vedou na autobusák (úsměv).
13	Známy mě tvrdil, že nemohl hned najít cestu do Starého Rožmitálu, mě to však tady přijde hodně přehledné.
14	Ve srovnání s Příbramí je to tady vše po ruce, člověk se hned zorientuje.
15	Jo, je to tady přehledné, orientační bod je kostel na náměstí.
16	Ano, v centru jsou ukazatele, turisté by neměli mít problém nalézt všechna důležitá místa, cesta do Starého Rožmitálu přes alej je podle mě dobře značená.
17	Asi jo, ale nejsem si teď jistý, jestli jsou např. ve městě ukazatele ke stadionu, Orientační bod může být Podzámeckej rybník.
18	Podle mého je Rožmitál, tedy alespoň centrum a cesty k turistickým cílům, přehledné a dobře značené. Rybovou ulicí se dá dojít do Starého Rožmitálu a zpět do centra, turisté by neměli mít problém.
19	Všechny cesty nevedou jen do Říma, ale i na rožmitálský autobusák (úsměv). Město je přehledné, lze se orientovat podle kostela nebo Podzámeckého rybníka.
20	Tak pro mě čitelné je, myslím že i pro turisty. Záchytným bodem je Romance (úsměv) (Restaurace v Rybově ulici, pozn. autorky).

Zdroj: autorka

Jak je patrné z údajů uvedených v tabulce 16, naprostá většina účastníků studie považuje Rožmitál za přehledné a dobře čitelné město, ve kterém se turista či jiný nerezident velmi dobře a rychle zorientuje. V odpovědích respondentů se však objevily i určité výhrady, např. ve vztahu špatnému značení křižovatky u lékárny. Z odpovědí respondentů lze analýzou určit jako uzly zejména centrum města s kostelem, zdravotní středisko, Podzámecký rybník, zámek a autobusové nádraží.

Položka č. 8: Myslíte si, že Rožmitál je bezpečné město?

V závěrečné otázce jsem se účastníků studie zeptala, zda považují své město za bezpečné místo k žití. Ačkoli subjektivní vnímání míry bezpečí ve městě nepatří explicitně ke struktuře kognitivní mapy podle koncepce K. Lynche, lze ji považovat za jednu z důležitých psychosociálních charakteristik toho, jakým způsobem se město jako celek v mentální mapě člověka odráží. Jedním z přístupů v kognitivním mapování je vedle samotného procesu vytváření kognitivních map rovněž zkoumání jeho determinant, jako je například ekonomická situace regionu, počasí (Zelenka a kol., 2008, s. 44); jednou z determinant tedy může být i pocit bezpečí ve městě.

Odpovědi respondentů přináší tabulka 18.

Tabulka 18 Názor na bezpečnost města- výpovědi respondentů

Poř. číslo	<i>Myslíte si, že Rožmitál je bezpečné město?</i>	N =20
1	Možná dříve bylo bezpečné, ale teď už se bojím. Necítím se bezpečně kvůli přistěhovalým lidem různých národností; dělají nepořádek, mají prudké povahy a horké hlavy.	
2	Celkem jo. Ale je tu na můj vkus hodně cizinců.	
3	Zatím jo.	
4	Je tu bezpečněji než v jiných městech.	
5	Myslím, že ano. U školy jsou např. retardéry, kriminalita je tady nízká.	
6	Ano, je to malé město.	
7	Nemyslím , teď tady například došlo ke znásilnění.	
8	Ano, je to bezpečné město. Dříve tu však bylo bezpečněji.	
9	Myslím, že je tu celkem bezpečně.	
10	Ano.	
11	Celkem ano.	
12	Já se tady cítím v pohodě, myslím, že i ostatní obyvatelé	
13	Myslím že ano.	
14	V poslední době ani moc ne , je to tady spousta lidí z ciziny, nikdo pořádně neví, co jsou zač.	
15	Ale jo, oproti Příbrami je tady bezpečno.	
16	Určitě, vyplývá to z povahy malého města, přeci jen se zde lidé více znají než ve velkých městech.	
17	Ano.	
18	Moc ne , alespoň tam, kde bydlím. Více to nechci rozvádět.	
19	Ano, zatím jsem se nasetkal s něčím, co by mě nebo mé známé tady ohrožovalo.	
20	Celkem ano, ale večer raději chodím v doprovodu než sama.	

Zdroj: autorka

Ačkoli názory respondentů nejsou jednotné, převažují odpovědi, které hodnotí Rožmitál pod Třemšínem jako bezpečné město. Respondentka č. 1 považovala město bezpečné v minulosti, v současné době se však zde bojí. Rovněž respondenti č. 8 a č. 14 vyjádřili podobný

názor. Dva respondenti zakotvili pocit bezpečnosti v Rožmitále do srovnání s jinými městy, přičemž jejich město vyšlo ze srovnání jako bezpečnější.

Tabulka 19 Názor na bezpečnost města- souhrnné údaje

	N	%
Ano	16	20
Ne	4	80

Zdroj: autorka

Ze souhrnného výsledku vyplývá, že 80% respondentů se v Rožmitále cítí bezpečně, zbylých 20% vyjádřilo k bezpečnosti svého města určité výhrady.

6 SOUHRN A DISKUSE

Praktická část bakalářské práce se skládala ze dvou částí. V první části byla řešena problematika kognitivní mapy města Rožmitál pod Třemšínem realizována terénním průzkumem autorky bakalářské práce. V části druhé pak autorka zjišťovala kognitivní mapy města na vybraném vzorku obyvatel Rožmitálu pod Třemšínem. Podobný přístup využila ve své bakalářské práci Kovalská (2014), která se zaměřila na mentální mapy obyvatel sídliště Březové hory.

Kognitivní mapa města slouží pro základní orientaci jedince v prostoru a každý jedinec si je vytváří na základě své vlastní zkušenosti s danou krajinou (Siwek 2011). Výzkum kognitivních mapy je tedy vysoce individuální nejen z hlediska představ zkoumaných jedinců, ale i z hlediska zkoumaného území. V této souvislosti je nutno poznamenat, že předkládaná bakalářská práce je na území Rožmitálu pod Třemšínem první svého druhu, z tohoto důvodu není možné v diskusi provést porovnání s výsledky jiných prací. Cílem vytváření kognitivních map je zpravidla „*rozkrýtí obecného prostorového orientačního schématu, rozklíčování identifikačních prvků a prvků identity spojených s konkrétní lokalitou*“ (Kučera, 2012, s. 3). Na uvedené aspekty se zaměřil i výzkum bakalářské práce, jehož struktura byla založena na teorii Kevina Lynche.

Kognitivní mapy respondentů byly ve studii zjišťovány prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru doplněného kresbou a zakreslením do mapy. Strukturovaného rozhovoru využili ve svém výzkumu mentálních map města Zelenka se spolupracovníky (2008). Stejně jako v uvedené studii jsem pro záznam využila nejen psaných poznámek, ale i digitálního záznamníku. Inspirací byla i metodika vyhodnocení v podobě detailní analýzy výpovědi s několikerým přehráním rozhovoru (Zelenka a kolektiv, 2008, s. 43). Na rozdíl od studie Zelenky se spolupracovníky jsem k detailnější představě o kognitivní mapě požádala respondenty o kresbu mapy.

Ze studie vyplynuly následující nejdůležitější zjištění:

- 1) **Hlavní funkce města** – na základě analýzy odpovědí respondentů byly stanoveny čtyři dimenze funkce města: 1) základní funkce (bydlení, nákupy, práce), 2) využívání služeb (úřady, lékař, kadeřnice, pošta ad.), 3) místo trávení volného času, 4) sociální aspekt města (setkávání s přáteli, rodinný život, zábava ad.), přičemž největší podíl respondentů (48%) považuje za nejdůležitější základní funkce.

- 2) **Nejsilnější dojem z města** - z odpovědí na otázku týkající se nejsilnějšího dojmu z města či „první představy o městě, která člověka napadne“ bylo na základě analýzy „extrahováno“ pět kategorií: 1) fyzikální objekty (kostel, zámek, hřbitov, cvokařské muzeum ad), 2) společenské aspekty (škola, rybníky jako místa setkávání, kulturní dům ad.) 3) příroda (v okolí města), 4) historický odkaz (spojený s osobnostmi města J. J. Rybou, regionálním spisovatelem Hofmeisterem nebo panovnicí Johanou z Rožmitálu), 5) psychosociální aspekty (osobní vzpomínky, rodina). Největší podíl odpovědí vykazala kategorie Společenské aspekty (32%) následovaná kategorií Fyzikální objekty (27%). Ve sledovaném souboru tedy převažuje v kognitivních mapách respondentů sociální aspekt města, nejsilnější dojmy z města jsou spjaty s jejich životy, vzpomínkami, emocemi, místy setkání; slovy Kučery (2012, s. 3) prvků identity „*prvků identity spojených s konkrétní lokalitou*“ Samotné fyzikální objekty jakožto orientační body mohou v kognitivní mapě stát až na druhém místě. Image Rožmitálu jako města Jana Jakuba Ryby je tak spíše marketingovou záležitostí než vnitřní identifikací obyvatel – s výjimkou respondenta č. 19.
- 3) **Schéma kognitivní mapy** - zachycené schéma kognitivních map mělo různou podobu. Mnohá místa či objekty se však vyskytovaly opakovaně: náměstí jako střed a výchozí bod, zámek, Podzámecký rybník, kostel ve Starém Rožmitále s hřbitovem, muzeum, autobusové a vlakové nádraží. Tyto objekty lze označit jako hlavní dominanty Rožmitálu, k nimž ve shodě s respondenty dospěla při svém terénním výzkumu i autorka bakalářské práce. Dále se pak v kognitivních mapách jednotlivých respondentů vyskytly mj. Lípa Johany z Rožmitálu, rybník Sadoňák, různá místa nákupu, místa úřadů, místa pracoviště a bydliště respondentů, škola, sportovní objekty ad. Na základě analýzy kognitivních map jsem dospěla ke stanovení prvků či objektů Rožmitálu pod Třemšínem, které ve shodě s teorií Kevina Lynche lze označit za uzly, okraje a významné prvky. Za *uzly* lze označit zejména náměstí, autobusové nádraží a vlakové nádraží. K *významným prvkům* lze řadit výše uvedené fyzické objekty, které se objevili v nakreslených kognitivních mapách většiny respondentů a poté subjektivně významné prvky (např. škola, nákupní středisko, zdravotní středisko ad.) *Okraje* reprezentují Podzámecký rybník, vlakové nádraží či sídliště.
- 4) **Nejčastěji vykonávaná trasa** - analýzou odpovědí respondentů doplněných o zakreslení trasy do mapy města Rožmitálu pod Třemšínem jsem dospěla ke čtyřem kategoriím nejčastějších cest: 1) cesty vedoucí na pracoviště respondentů, 2) cesty prováděné za účelem nákupu, 3) cesty vykonávané za jiným osobním účelem (např. do zdravotního střediska, na stadion ad.), 4) vycházkové cesty; posledně jmenované vycházkové cesty udal největší počet respondentů (N=9; 45%).

- 5) **Pocity a vjemy při nejčastěji vykonávané cestě** - z analýzy odpovědí respondentů na doplňující otázku, cílicí na získání přehledu o roli pocitů a percepcie při kognitivním mapování během nejčastěji prováděné cesty, vyplynulo, že u největšího počtu respondentů (N=8; 40%) převažují vjemy akustické (zpěv ptáků, „chechot racků“, zvukové projevy dětí, šum větru a zejména ticho, ad.) Dále se v kognitivních mapách setkáváme s vjemy vizuálními (domy, lidi, okolní přírodu ad.), čichovými (vůně připravovaných jídel) a vnitřními představami (představa přítomnosti Johany z Rožmitálu v aleji, která nese její jméno).
- 6) **Oblasti města** - jednou z dimenzí Lynchovy koncepce jsou oblasti města jakožto střední až velké části města, které je pozorovatel mentálně schopen pojmut a které vykazují určité společné vlastnosti. Analýzou odpovědí bylo zjištěno, že pro největší počet účastníků studie představuje nejvýraznější oblast centrum města a díle část Starého Rožmitálu; tyto oblasti uvedlo pět respondentů. Tři účastníci studie považují za výrazné oblasti Alej Johanky z Rožmitálu s přilehlým Podzámeckým rybníkem. Okolí chátrajícího zámku uvedli dva respondenti. Další oblasti souvisí buď s osobním zájmem respondentů (např. místa spojená s působením J. J. Ryby, okolí domu Cikánka) či s funkční stránkou města (např. sídliště, okolí školy, oblast nákupního a zdravotního střediska ad.).
- 7) **Uzly** - další sledovanou dimenzí koncepce města v intencích teorie Kevina Lynche byly uzly, tedy strategické body a strategická místa ve sledovaném městě, které se podílejí na přehlednosti či „čitelnosti“ města. Z analýzy odpovědí respondentů lze za uzly považovat zejména centrum města s kostelem, zdravotní středisko, Podzámecký rybník, zámek a autobusové nádraží. Respondenti se shodli, že město je přehledné a dobře se v něm zorientuje i člověk, který Rožmitál pod Třemšínem navštíví poprvé.
- 8) **Vnímaná bezpečnost města** – poslední sledovanou charakteristikou byla subjektivně vnímaná percepcie města, která může mít charakter jedné z determinant při tvorbě kognitivních map. (Zelenka a kol., 2008, s. 44); jednou z determinant tedy může být i pocit bezpečí ve městě. Výsledky ukázaly, že převážná většina respondentů považuje Rožmitál pod Třemšínem jako bezpečné město. Subjektivně vnímanou bezpečnost města zkoumali Hečko se spolupracovníky (2010) v Karviné. Jednalo se o sociologickou studii, která zkoumala tento fenomén izolovaně, nikoli v rámci kognitivního mapování. Metodou sběru dat byl dotazník. Z výsledků výzkumů na vzorku 1 112 respondentů vyplynulo, že skutečností, která nejvíce negativně ovlivňuje vnímání bezpečnosti města obyvatel Karviné patří výskyt problémových skupin obyvatel (53%). Tento názor se objevil explicitně i v odpovědích respondentů č. 1 a č. 14 a latentně (bylo zřejmé z kontextu rozhovoru, který

není v tabulce č. 18 zaznamenán) rovněž u respondentky č. 18. Rovněž nebezpečí znásilnění, uvedené respondentem č. 7, se karvinském výzkumu objevuje jako jeden z faktorů, které přispívají k negativnímu vnímání bezpečnosti v Karviné (Hečko, Janečková, Malátek, Říhák, 2010, s. 6).

Ze srovnání kognitivních map účastníků studie s kognitivní mapou autorky BP nevyplývaly zásadní rozdíly, co se týče topografie urbánního prostoru a jednotlivých míst zakotvených do konceptu Kevina Lynche. Není samozřejmě reálné porovnávat kognitivní mapu autorky se všemi 20 kognitivními mapami jednotlivě, komparace je prováděna k celku v tom smyslu, zda se místo uvedenou autorkou objevilo u jednoho či více účastníků studie. Všechny *cesty* uvedené autorkou BP se alespoň v jedné kognitivní mapě respondenta objevily. Co se týče *okrajů*, zde představy autorky a respondentů částečně lišily, neboť ani jeden z účastníků studie neuvedl (nezakreslil do schématu) rybník Horní Masáček či usedlost U Páteho Hamru. Naopak v *oblastech* se vnitřní obraz Rožmitálu účastníků studie a autorky BP shodoval, což platí i pro *uzly* a *významná místa*. Autorka BP však neoperovala s psychosociálními či emočními proměnnými, které, jak výzkum ukázal, se mohou značnou měrou podílet na tvorbě a formování mentální mapy města. Relativně vysoký důraz na společenskou dimenzi image města a na představy spojené s domovem, rodinným životem, kamarády a společenským životem vůbec odkazují na skutečnost, že v případě výzkumu kognitivního mapování města, kdy výzkumný soubor tvoří lidé s blízkým vztahem k danému městu, se studie částečně kryje s koncepcí kognitivních map domova, a to zejména ve vztahu k emočního vztahování se subjektu vůči okolnímu prostředí (srov. Šípek, 2008, s. 77). Do kognitivních map rezidentů jsou v obou takto pojatých koncepcích zakomponovány prvky se silným emočním podbarvením.

7 ZÁVĚR

Bakalářská práce se zaměřila téma mentálního mapování města. Za cíl si stanovila získání přehledu o tvorbě a realizaci kognitivních map obyvatel Rožmitálu pod Třemšínem v intencích konceptu Kevina Lynche.

Rešeršní část se v úvodní pasáži věnovala problematice tvorby kognitivních map z obecného hlediska. Prezentovány jsou zde základní pojmy a funkce kognitivních map jakožto nástroje využívaného k upřesňování pojmů, tvorbě nových myšlenek či k zpřesnění a strukturaci představ. Následující text se již věnoval problematice tvorby kognitivních map z urbánního hlediska. Úvod do tématu obstaral konkrétní příklad projektu neziskové organizace Perla, který se zaměřil na získání přehledu o tvorbě vnitřního obrazu města Ústí nad Orlicí prostřednictvím kreseb kognitivních map. V další pasáži se práce věnuje možnosti uplatnění interview ve výzkumu kognitivního mapování urbánního prostoru. Nedílnou součástí pojednání teoretické části je nástin problematiky urbanistických koncepcí a urbanistické formy města, na niž navazuje představení koncepce tvorby vnitřního obrazu města vytvořená Kevinem Lynchem. Nastínění koncepce doprovází i uvedení příkladů plánování měst, konkrétně Vídně a Florencie. Závěr rešeršní části je vyhrazen prezentaci samotné Lynchovy koncepce a jejich jednotlivých charakteristik.

Na rešeršní část tematicky navazuje část aplikační, členěná do dvou kapitol. Úvodní část se věnovala charakteristice řešeného území. Jádrou část zde po představení základních charakteristik města |Rožmitálu pod Třemšínem tvoří prezentace obrazu města pohledem autorky, který je vytvořen v souladu s koncepcí Kevina Lynche. Obsahem následující páté kapitoly je prezentace výsledků výzkumného šetření zaměřeného na proces tvorby kognitivních map a vnitřního obrazu města na vzorku dvaceti obyvatel Rožmitálu pod Třemšínem. Výzkumné šetření bylo provedeno formou polostrukturovaného rozhovoru doplněného o vytvoření schématu kognitivní mapy a zakreslení nejčastěji prováděné cesty do mapy Rožmitálu pod Třemšínem. K vyhodnocení získaných dat byl využit postup kvalitativní obsahové analýzy, na jejímž základě pak byly získaná data strukturována a kvantifikována.

Bakalářská práce přinesla vedle poznatků o procesu tvorby vnitřního obrazu města účastníků studie rovněž originální postup v oblasti stanovení kategorií u vybraných dimenzí koncepce Kevina Lynche. Kategorie, vytvořené na základě analýzy a následné syntézy

výpovědí respondentů ze zaznamenaného interview, se týkají dimenzí „hlavní funkce města“, „nejsilnější dojem z města“ a „nejčastěji vykonávaná trasa.“

Na závěr lze konstatovat, že všechny stanovené cíle bakalářské práce byly splněny. Autorka vytvořila vlastní kognitivní mapu Rožmitálu pod Třemšínem. Výsledky studie s obyvateli Rožmitálu pod Třemšínem vedly k získání představy o jejich kognitivních mapách a vnitřním obrazu zkoumaného prostředí. Jak kognitivní mapa autorky, tak i kognitivní mapy účastníků studie byly analyzovány podle konceptu Kevina Lynche. Komparace kognitivní mapy autorky bakalářské práce s kognitivními mapami respondentů výzkumného šetření přinesla jedno ze zásadních zjištění bakalářské práce. Kognitivní mapy města „zainteresovaných“ osob, tedy osob, které ve sledovaném území bydlí, nebo v něm dlouhodobě pobývali, vykazují kromě vlastní topografické stránky v hojně míře psychosociální, emočně zabarvené prvky, které jsou rovněž nosným aspektem kognitivních map domova. Zdá se, že kognitivní mapy obyvatel menšího města jsou často určovány citovými prožitky a vztahem k jednotlivým místům.

Na závěr nelze než vyslovit přání, aby výzkumů kognitivních map urbánního prostoru přibývalo. Budoucnost ukáže, zda v této práci vytvořené kategorie jsou „přenosné“ i do dalších studií a zda důraz na psychosociální aspekty při tvorbě kognitivních map města u obyvatel Rožmitálu pod Třemšínem se vykáže i v jiných městech

8 PŘEHLED LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ

BUZAN, T. *Myšlenkové mapy: probud'te svou kreativitu, zlepšete svou paměť, změňte svůj život*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2011. 213 s. ISBN 978-80-251-2910-4.

BUZAN, T., GRFFIITHS, CH. *Myšlenkové mapy v byznysu*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2011. 253 s. ISBN 978-80-251-3162-6.

LOKŠOVÁ, I., LOKŠOVÁ, J. *Tvořivé vyučování*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2003. 208 s. ISBN 80-247-0374-2.

HACQUEL, W., LEONHARD, P., KNUFINKE, U., SCHEIDE, L. *Wihelm Haaler – ein leipziger Architekt in Tel Aviv*. Leipzig: Passage-Verlag, 2009.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. 408 s. ISBN 80-7367-040-2.

LYNCH, K. *Obraz města. The Image of the City*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství RNDr. Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2004. 198 s. ISBN 80-7273-094-0.

LYNCH, K., BANERIEE, T., SOUTHWORT, M. *City Sense and City Design*. Cambridge: MT Press, 1995. ISBN 978-02-62620-95-6.

KOVALSKÁ, V. *Sídliště Březové Hory v mentálních mapách obyvatel*. Bakalářská práce. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2014. 39 s.

MAŇÁK, J. *Rozvoj aktivity, samostatnosti a tvořivosti žáků*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1998. 134 s. ISBN 80-210-1880-1.

MAREŠ, J. *Pedagogická psychologie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013. 704 s. ISBN 978-80-262-0714-2.

MARTÍNEK, J.. *Rodné domy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku*. Vyd. 1. Praha: Praha: Olympia, 2010. 166 s. ISBN 978-80-7376-202-5

NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1995. 336 s. ISBN 80-200-0525-0.

PIJOAN, J. *Dějiny umění. 5. Díl (Florentská architektura)*. 3. Vyd. Praha: Euromedia Group, 1999. 318 s. ISBN 80-242-0024-4.

SCHORSKE, C., E. *Vídeň na přelomu století*. Vyd. 1. Brno: Barrister & Principal, 2000. 354 s. ISBN 80-85947-85-7.

SIWEK, T. *Percepce geografického prostoru*. Vyd. 1. Praha: Česká geografická společnost, 2011. 164 s. ISBN 978-80-904521-7-6.

STAPMS, A., E., NASAR, J.L. *Design Review And Public Preferences: Effects Geographical Location, Public Consensus, Sensation Seeking, And Architectural Styles*. Journal of Environmental Psychology, 1997 (17), s. 11–32.

ŠÍPEK, J. *Kognitivní mapy domova a oblíbených míst*. In: ZELENKA, J., MLS, K., LEHMANNOVÁ, Z. *Výzkum kognitivních a mentálních map*. Vyd. 1. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, 2008, s. 77-82. ISBN 978-80-7041-323-4.

WEISS, D. *Nahý jsem přišel na svět. Román o Augustovi Rodinovi*. Vyd. 2. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1985.

WILSONOVÁ, S. *Izrael*. Vyd. 1. Praha: Jota, 2009. 414 s. ISBN 978-80-7217-660-1.

ZELENKA, J., MLS, K., LEHMANNOVÁ, Z. *Výzkum kognitivních a mentálních map*. Vyd. 1. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, 2008. 90 s. ISBN 978-80-7041-323-4.

Elektronické zdroje

Česká televize ©2013. Prahu změnila asanace: Pařížská třída místo Židovského města. [online] [cit 2015-06-12]. Dostupné z WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1117837-prahu-zmenila-asanace-parizska-trida-misto-zidovskeho-mesta>

Český statistický úřad ©2016. Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2016. [online] [cit 2017-01-14]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/32853387/1300721603.pdf/cba78096-1cf5-4fde-b20a-3074b2f135f9?version=1.0>

HEČKO, Š., JANEČKOVÁ, P., MALÁTEK, V., ŘÍHÁK, R. (2012). Vnímání pocitu bezpečnosti občanů města Karviná. [online] Slezská univerzita [cit. 2017-02-15]. Dostupné z WWW: http://aak.cms.opf.slu.cz/pdf/2013/4/Hecko_Janeckova_Malatek_Rihak.pdf

Hrady.cz ©2017. Zámek Rožmitál pod Třemšínem. [online][cit 2017-01-16]. Dostupné z: <http://www.hrady.cz/?OID=931>

JIROUSEK, J. Letecký pohled na Podzámecký rybník. [online] Nebeské.cz [cit 2017-01-16]. Dostupné z: <http://www.nebeske.cz/gallery/rozmital-pod-tremsinem-podzamecky-rybnik/>

KLAPALOVÁ, M. (2009). Za Rybou a jeho varhany se do Rožmitálu sjíždějí zdaleka. [online] iDnes.cz [cit 2017-01-14]. Dostupné z WWW: http://zpravy.idnes.cz/za-rybou-a-jeho-varhany-se-do-rozmitalu-sjizdeji-zdaleka-p2l-/domaci.aspx?c=A091223_114002_domaci_itu

KUČERA, T. (2012). *Vývoj krajiny v obrazech 3. Obraz města*. [online] Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích [cit. 2017-02-15]. Dostupné z WWW: http://users.prf.jcu.cz/kucert00/ucitele/3_obraz/obraz%20mesta.pdf

MASpodbrdsko.cz ©2017. Místní akční skupina Podbrdsko. [online][cit 2017-01-14]. Dostupné z WWW: <http://www.maspodbrdsko.cz/spolek/o-spolku/>

MUŽÍK, J., VOTEL, I. (2010). *Koncepce a trendy územního rozvoje měst*. In *Principy a pravidla územního plánování*. [online] Ústav územního rozvoje [cit 2016-04-04]. Dostupné

z WWW: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemniho-planovani/pap-komplet-pro-tisk-15-01-2015.pdf>

Oficiální webový portál Rožmitálu pod Třemšínem ©2017. Informace o městě. [online] [cit 2017-01-14]. Dostupné z WWW: <http://www.rozmitalptr.cz/hlavni-menu/informace-o-meste/>

Oficiální webový portál Rožmitálu pod Třemšínem ©2017a. Z historie. [online] [cit 2017-01-14]. Dostupné z WWW: <http://www.rozmitalptr.cz/hlavni-menu/z-historie/lvove-z-rozmitala/>

Oficiální webový portál Rožmitálu pod Třemšínem ©2017b. Spolky a sdružení. [online] [cit 2017-01-14]. Dostupné z: <http://www.rozmitalptr.cz/spolky-a-sdruzeni/>

Oficiální webový portál Rožmitálu pod Třemšínem ©2017c. Rosenthal. [online][cit 2017-01-14]. Dostupné z: <http://www.rozmitalptr.cz/kultura/rosenthal/>

Oficiální webový portál Rožmitálu pod Třemšínem ©2017d. Aktuální akce. [online][cit 2017-01-14]. Dostupné z: <http://www.rozmitalptr.cz/kultura/aktualni-akce/>

Oficiální webový portál Rožmitálu pod Třemšínem ©2017e. Svatojánská pouť. [online] [cit 2017-01-14]. Dostupné z: <http://www.rozmitalptr.cz/kultura/svatojanska-pout/>

Oficiální webový portál Rožmitálu pod Třemšínem ©2017f. Rydvalův Rožmitál. [online] [cit 2017-01-14]. Dostupné z: <http://www.rozmitalptr.cz/kultura/tradicni-akce/rydvaluv-rozmital/>

Oficiální webový portál Rožmitálu pod Třemšínem ©2017g. Den s českou královnou. [online] [cit 2017-01-14]. Dostupné z: <http://www.rozmitalptr.cz/kultura/tradicni-akce/den-s-ceskou-kralovnou>

Oficiální webový portál Rožmitálu pod Třemšínem ©2017h. Muzea ve městě. [online] [cit 2017-01-14]. Dostupné z: <http://www.rozmitalptr.cz/kultura/tradicni-akce/>

Perla Ústí nad Orlicí ©2012. *Mentální mapy/výzkum*. [online] [cit 2015-06-12]. Dostupné z WWW: <http://vyvoj.perlauo.cz/index.php/studie/18-kategorie-mentalni-mapy/24-mentalni-mapy-vyzkum#.VmPr7-PRlo0>

Sbírka zákonů ©2017. Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích v platném znění. [online] [cit 2017-01-14]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=128/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Sdružení měst a obcí Čechy nad zlato ©2017. Čechy nad zlato. [online] [cit 2017-01-14]. Dostupné z: <http://www.cechynadzlato.cz>

SMOLOVÁ, V. (2008). Co předcházelo sebevraždě Jakuba Jana Ryby. [online] iDnes.cz [cit 2017-01-15]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/co-predchazelo-sebevrazde-jakuba-jana-ryby-fjb-/zpr_archiv.aspx?c=A081216_164824_kavarna_bos
Starý Rožmitál ©2017. Kauza rožmitálský zámek. [online] [cit 2017-01-16]. Dostupné z: <http://www.staryrozmital.cz/kauza-rozmitalsky-zamek/media/internet/>

SULSTERS, W.A. *Viewing the urban landscapes of the mind*. [online] WSA Procesarchitectuur & Management Stedelijke Ontwikkeling [cit. 2017-02-15]. Dostupné z WWW: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:fqcrVdl6_-MJ:repository.tudelft.nl/islandora/object/uuid:fc71de16-b485-4888-b6fe-a9d2771d9e4a/datastream/OBJ/download+&cd=7&hl=cs&ct=clnk&gl=cz&client=opera

TIC Rožmitál pod Třemšínem ©2017. Výlet po stopách Rybových. [online] [cit 2017-01-14]. Dostupné z: <http://icentrum.tremsinsko.cz/informacni-centrum/turistika/pro-pesi/>

TIC Rožmitál pod Třemšínem ©2017b. Kostel povýšení sv. Kříže ve starém Rožmitále. [online] [cit 2017-01-16]. Dostupné z: <http://icentrum.tremsinsko.cz/informacni-centrum/pamatky/>

TIC Rožmitál pod Třemšínem ©2017c. Filiální kostel sv. Jana Nepomuckého. [online] [cit 2017-01-16]. Dostupné z: <http://icentrum.tremsinsko.cz/informacni-centrum/pamatky/>

VOMÁČKA, J. *Jezerní Město u Aspern aneb Nová Vídeň začíná žít*. [online] Česká televize [cit 2015-06-12]. Dostupné z WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1020170-jezerni-mesto-u-aspern-aneb-nova-viden-zacina-zit>

9 SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1 Myšlenková mapa č. 1	16
Obrázek 2 Myšlenková mapa č. 2	17
Obrázek 3 Šablona základní myšlenkové mapy	21
Obrázek 4 Šablona základní myšlenkové mapy	22
Obrázek 5 Animace vídeňského Seestadt	25
Obrázek 6 Bauhaus v Tel Avivu jako charakteristický prvek města	27
Obrázek 7 Mapa Rožmitálu pod Třemšínem	32
Obrázek 8 Centrální část Rožmitálu pod Třemšínem	33
Obrázek 9 Podzámecký rybník z leteckého pohledu	38
Obrázek 10 Náměstí Rožmitál pod Třemšínem	39
Obrázek 11 Sídlištní zástavba na ulici Komenského	39
Obrázek 12 Kostel sv. Jana Nepomuckého	41
Obrázek 13 Pohled na zámek od Náměstí	41
Obrázek 14 Pohled na zámek z ulice Ing. Lízala	42
Obrázek 15 Budova zdravotnického zařízení	42
Obrázek 16 Lípa Johanky z Rožmitálu	43
Obrázek 17 Schéma postupu při sběru dat	44
Obrázek 18 Skica respondentky č. 2	55
Obrázek 19 Zakreslená cesta v mapě - respondentka č. 1	57

Seznam tabulek

Tabulka 1 Kognitivní mapování – obecné situace	18
Tabulka 2 Kognitivní mapování – postupy a přístupy	19
Tabulka 3 Základní informace o respondentech	46
Tabulka 4 Složení souboru podle dosaženého vzdělání	47
Tabulka 5 Účel využívání města – výpovědi respondentů	49
Tabulka 6 Účel využívání města – souhrnné údaje	49
Tabulka 7 Nejsilnější dojem spojený s městem - výpovědi respondentů	51
Tabulka 8 První (nejsilnější) dojmy spojený s městem – souhrnné údaje	53
Tabulka 9 Asociace spojené s představou města - výpovědi respondentů	54

Tabulka 10 Popis kresby - - výpovědi respondentů	56
Tabulka 11 Nejčastější trasa ve městě - souhrnné údaje	58
Tabulka 12 Nejčastější trasa ve městě - výpovědi respondentů	58
Tabulka 13 Popis pocitů a vjemů u trasy - souhrnné údaje	59
Tabulka 14 Popis pocitů a vjemů u trasy - výpovědi respondentů	59
Tabulka 15 Výrazné oblasti - výpovědi respondentů	60
Tabulka 16 Výrazné oblasti - výsledky analýzy	61
Tabulka 17 Záchytné body – výpovědi respondentů	62
Tabulka 18 Názor na bezpečnost města- výpovědi respondentů	63
Tabulka 18 Názor na bezpečnost města- souhrnné údaje	64

